

Hoe een Mogofin-vrouw leert van Eva en Sara

Fennie Haase laat u kennismaken met een
Afrikaanse moeke

Begrijpen zij wat ze lezen?

In Albanië en Ecuador is steeds
aandacht voor goede boeken

Een zendingskind geboren

Marije Fris vertelt openhartig dat
zwangerschap en bevalling in een
andere cultuur haar bezorgd maakten

ZENDINGSBLAD VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

JAARGANG 66 • NR. 370 • JANUARI 2020

Paulus

Puzzelstukjes op verschillende plaatsen

Soms moeten ouders en
kinderen elkaar achterlaten
omwille van het zendingswerk

Uitgave van Zending
Gereformeerde Gemeenten

Het is nooit af

Door **Ds. J.M.D. de Heer**

Zendingswerk is nooit af. Rusteloos zocht de apostel Paulus naar gelegenheden om Gods Woord te prediken. De zendingsopdracht die Christus aan Zijn Kerk gaf, heeft een heilige drang in zich. *Gaat dan heen...* Alle volken moeten de boodschap van de gestorven en opgestane Zaligmaker horen. Zij moeten ook allen voor Zijn rechterstoel geopenbaard worden. Dat is een aangrijpende zaak.

Zendingswerk is nooit af. Daarom mogen de werkers op de verschillende velden het Woord zaaien. Als u een werker spreekt, bijvoorbeeld als ze met verlof zijn, vraagt u dan maar niet teveel naar de vrucht. Die kent de Heere. Wel mag u vragen welke gelegenheden ze van de Heere krijgen om het Woord te zaaien. We wensen hun in het nieuwe jaar daarin allemaal kracht en moed toe. En bovenal het onderwijs van en de leiding door de Heilige Geest.

Deze leiding heeft ook ons zendingsbureau nodig. De medewerkers verzetten op de achtergrond zoveel werk ten behoeve van de zending. Ook het deputaatschap heeft die leiding nodig, bijvoorbeeld als er sollicitanten zijn. Of als er gezocht wordt naar uitbreiding van het zen-

dingswerk. Het is een wat oude uitdrukking, maar hij is helemaal waar: We zijn 'stijl en diep afhankelijk van de bediening van Gods Geest'. Dit geldt ook voor al het gewaardeerde werk van zendingscommissies. Het zendingsvuur moge in 2020 blijven branden.

Zendingswerk is nooit af. In deze *Paulus* is te lezen dat het werk van satan ook doorgaat. Zending heeft altijd plaats te midden van de strijd. Soms is deze heel tastbaar aanwezig. Op zendingsvelden en in Nederland. Deze strijd zal niet minder worden. Maar het blijft staan dat de diepste overwinning is behaald. Christus heeft uitgeroepen: Het is volbracht. Daarmee voltooide Hij het verdienen van de zaligheid. Dat werk was af. De toepassing van de zaligheid gaat door. Daarvoor gebruikt Hij geringe instrumenten.

De diepste overwinning is behaald.

Is het zendingswerk nooit af? Toch wel. Er komt een dag dat Gods werk voltooid is en de laatste uitverkorene is toegebracht. De Heere heeft dan Zijn grote doel bereikt, de verheerlijking van Zijn Naam in het zaligmaken van zondaren. Werd dat in ons leven al onze verwondering en vreugde? Dat wensen we alle lezers van *Paulus* namens de hele redactie toe.

Op de voorzijde van deze *Paulus* ziet u Noelia Nivela uit Quevedo. Ze luistert aandachtig naar de instructies tijdens een zondagsschoolbijeenkomst. In alle zendingsgemeenten in Ecuador is veel aandacht voor kinderen en jongeren.

In de greep van het Bektashi-geloof

In Albanië kunnen onze zendingswerkers niet om het bektashisme heen. Gerard Wassink legt uit hoe deze religieuze stroming zijn wortels heeft in de islam én hoeveel armoede en leegte erin is. Blader door naar **pagina 10**.

SEIZOENEN OP HET ZENDINGSVELD

In de Kinderkrant op **pagina 19-22** vertellen zendingswerkers over het weer in hun land. In Albanië kan het frisjes zijn in de herfst, maar in Ecuador trekt Yudit een dik vest aan als het 20 graden is. En in Guinee? Daar kun je misschien maar beter laarzen bij je hebben...

STRIJDEN AAN HET THUISFRONT

Zendingswerk gaat met tegenstand gepaard. Het thuisfront kan helpen strijden. Maar hoe zorg je er als zendingscommissie voor dat het thuisfront betrokken blijft? A. (Arie) Schep uit Woerden en H. (Henk) Floor uit Ridderkerk-Slikkerveer vertellen op **pagina 8-9** welke mogelijkheden zij daarvoor zien.

Rond 'ramsjes' bij kringloop Ramsjburg

In de nieuwe serie Kijk in de kringloop wordt het duidelijk: de eerste kringloopwinkel ten bate van ZGG dient meer doelen dan alleen fondswerving voor het zendingswerk. Kijk mee in kringloopwinkel Ramsjburg op **pagina 23**.

EN VERDER

- 4** In zicht
- 6** ZGG actueel
- 16** Van het zendingsveld: Ecuador
- 17** Meditatie
- 18** Column
- 24** Van het zendingsveld
- 29** Bericht van de zusterkerk
- 30** Verslag visitatie: Ecuador
- 32** Lectoraatwerk
- 36** Vrouwen over vrouwen: Guinee
- 38** Financieel
- 39** Webshop
- 40** Op de achterkant

UITGESLETEN PADEN

Door: **Martin van Emous**

Op deze foto uit Nigeria zien we een groep mensen op weg. De kleding ziet er netjes uit. Verschillende mensen lijken een boek bij zich te hebben. Een Bijbel? Zijn deze mensen op weg naar de kerk? Of komen ze er net vandaan?

Het pad dat ze nemen moet al vaak zijn gebruikt. Er is een flinke geul uitgesleten. Wellicht is dit proces versneld door de tropische regens die in Nigeria vallen. In Nederland zijn we wel wat regen gewend, maar een tropische bui is toch wel van een andere orde. Op het moment dat de foto genomen is, is er van regen geen sprake.

In Nederland ziet de kerkgang er doorgaans anders uit. Geen zandpaden, maar mooi geasfalteerde wegen of een strak aangelegd trottoir. Veel mensen komen met de auto naar de kerk. Maar zijn bij ons de paden naar de kerk ook uitgesleten?

Op veel zendingsvelden is honger naar Gods Woord. Een honger die mensen ertoe aanspoort de paden uit te slijten naar de kerk. In Psalm 16: 11 zegt David: 'Gij zult mij het pad des levens bekendmaken.' Welk pad bewandelt u? En jij?

KOMEN EN GAAN

Ecuador

Verlof

Fam. C.D. (Cristian)

Dekker

16 januari tot en met 2
april 2020

Verlof

Fam. P.J. (Peter) Fris

7 februari tot en met 29
april 2020

Christiaan klust voor ZGG

Basisschool De Wittenberg

in Scherpenzeel organiseerde in het kader van het 50-jarig bestaan van de school een beroepenvoorlichting. Ook over het 'beroep' zendeling werd in de boven- en onderbouw een workshop gehouden. **Christiaan Legemaat** (4 jaar) heeft na de workshop klusjes gedaan voor ZGG, waarmee hij € 30,- ophaalde. Dank je wel, Christiaan!

POSTZEGELS ONTVANGEN VAN:

Alblasserdam, Dordrecht,
Krabbendijke, Naaldwijk,
Ridderkerk-Slikkerveer, Zwijndrecht

VREEMDE VALUTA ONTVANGEN VAN:

Alblasserdam, Naaldwijk, Zeist
€ 90,00 totaal

Familie Maliepaard vertrokken voor MAF

Op zaterdag 2 november 2019 vond in Middelharnis de afscheidsbijeenkomst plaats van Stefan en Gerriët Maliepaard. In 2016 begon Stefan bij MAF de opleiding tot vliegtuigtechnicus, die hij met goed resultaat mocht afronden. Tijdens de bijeenkomst sprak ds. K. Boeder. Omdat de familie Maliepaard is opgenomen in het steunfonds van ZGG sprak ds. S. Maljaars hen namens het zendingsdeputaatschap toe. Hij deed dat aan de hand van Psalm 25: 4: 'HEERE! Maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden.'

Inmiddels is de familie Maliepaard veilig aangekomen in Oeganda en is Stefan begonnen met zijn werk op Kajjansi Airfield.

ZONNE- BLOEMEN VOOR ZGG

Nikita heeft zich bijzonder ingezet voor het zendingswerk.

Ze verkocht zonnebloemen uit eigen tuin. Dat leverde wel € 25,50 op! Nikita heeft het geld overgemaakt naar ZGG. Hartelijk bedankt hiervoor, Nikita!

Topverkoop door ds. J. Fraanjeschool

In Barneveld hebben kinderen van groep 8 van de **ds. J. Fraanjeschool** hun herfstvakantie nuttig besteed. Ze verkochten artikelen voor het goede doel, het werk van zending, van evangelisatie en onder Israël. De opbrengst van € 8.400,- is nog nooit eerder zo hoog geweest bij acties op deze school! **Lisanne van Loon** en **Jaco de Jong** verkochten voor het hoogste bedrag, namelijk € 722,- en € 450,-. Hartelijk dank voor jullie inzet, jongens en meiden! Hiermee dragen jullie bij aan de uitbreiding van Gods Koninkrijk in deze wereld.

**D.V. ZATERDAG
7 MAART
2020**

MASSALE PSALMZANGAVOND

MELDT ALLE VOLKEN ZIJN GEBODEN

AANVANG:
19.30 UUR

KERK OPEN VANAF:
18.45 UUR

ORGEL:
HUIG VAN DER KNIJFF

LEIDING:
DS. A. VERSCHUURE

SPREKER:
J.W. VAN TOOR (ZGG)

COLLECTE T.B.V.:
HELPEDE HANDEN EN
ZENDING GEREFORMEER-
DE GEMEENTEN

NIEUW
DEZE AVOND EERSTE
VERKOOPMOMENT VAN DE
ORGEL-CD 'WERELDWIJD'

**GROTE KERK
DORDRECHT**

ZGG Zomertour haalt ruim 17.000 euro op

Op 31 december 2019 is de ZGG Zomertour afgesloten. Na het artikel in de november-editie van *Paulus*, waarin Jasper Bosland, Rogier Boogaard en Henry Bax terugblikken op hun fietstocht van en naar Albanië, is er geen geld voor de Zomertour bijgekomen. De totaalopbrengst is daarmee uitgekomen op € 17.102,31. ZGG dankt de drie sportieve fietsers nogmaals héél hartelijk voor hun inzet in de zomer van 2019 en we bedanken natuurlijk iedereen die een bijdrage aan deze prachtige opbrengst heeft geleverd.

DS. H.J. AGTERESCH NIEUW LID DEPUTAATSCHAP

Na het vertrek van ds. L. Blok uit het Deputaatschap voor de Zending heeft ds. H.J. Agteresch uit Werkendam de lege plaats ingenomen. Hij is al bekend met het zendingswerk, omdat hij van 2009 tot 2015 als ouderling in het deputaatschap zat. Ds. Agteresch zal deel uitmaken van het veldoverleg Indonesië - Nigeria. Binnen het deputaatschap zijn ook enkele functies opnieuw verdeeld. Ds. S. Maljaars is tweede voorzitter in plaats van ds. L. Blok en ds. P.D. den Haan heeft de functie van secretaris overgenomen van ds. W. Harinck.

ZENDINGSDIENSTEN

Donderdag 23 januari

Ger. Gem. Alblasserdam

Ds. G.W.S. Mulder

Ger. Gem. Kampen

Ds. D.W. Tuinier

Woensdag 5 februari

Ger. Gem. Gorinchem

Ds. S. Maljaars

Woensdag 4 maart

Ger. Gem. Barendrecht

Ds. S. Maljaars

Psalmzangavond in Rotterdam-IJsselmonde

Vrijdag 31 januari

Mocht u geen kans zien om op 25 januari naar Tholen te gaan, misschien lukt het wel op 31 januari in Rotterdam-IJsselmonde! In de Thaborkerk kunt u psalmen zingen met medewerking van de Vereniging 'Bovenstem' Ouderkerk aan den IJssel e.o.. Ds. G. Hoogerland zal een inleiding op de psalmen houden. Het thema is: 'Gebed om vergeving'. Ook tijdens deze avond is er een collecte, bestemd voor het zendingswerk in Guinee. Een verkooptafel biedt de mogelijkheid om zendingsproducten aan te schaffen. Hartelijk welkom!

ACTIVITEITEN EN BIJeenKOMSTEN

Psalmzangavond in Tholen

Zaterdag 25 januari

Welkom in de Rehobothkerk in Tholen voor een psalmzangavond met medewerking van de Bovenstemgroep Scherpenisse. Ds. P.D. den Haan heeft deze avond de leiding en evangelist Cristian Dekker (Ecuador) zal spreken. Dirigent van de samenzang is René Schrier. De begeleiding op het orgel ligt in handen van Peter Wildeman en Bart Burger. De collecte-opbrengst is bestemd voor het werk van ZGG.

Psalmzangavond in Rhenen

Zaterdag 22 februari

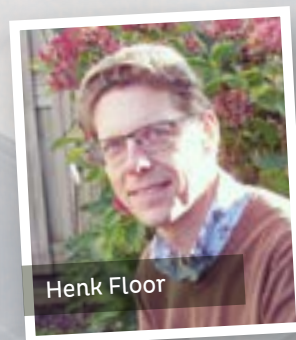
In het kerkgebouw van de gereformeerde gemeente te Rhenen organiseert de plaatselijke zendingscommissie eveneens een psalmzangavond met medewerking van een groep bovenstemzangers. De Betuwse Bovenstemgroep verleent haar medewerking en Pieter Heykoop bespeelt het orgel. Student M.G. van Middendorp verzorgt de opening, meditatie en sluiting. De collecte is bestemd voor het werk van ZGG.

Kijk voor **actuele informatie** over bovenstaande en andere activiteiten en bijeenkomsten op www.zgg.nl/activiteiten.

Strijden aan het thuisfront

Zendingscommissies stimuleren bezinning in de gemeente

Henk Floor

De zendingsopdracht is ook voor thuis. Maar hoe breng je deze opdracht nu dichtbij? Twee mannen geven in dit artikel handvatten om ook in uw gezin en gemeente vaker bij zending stil te staan.

Door Jacoline van den Dool

Geld inzamelen en meeleven met zendingswerkers zijn belangrijke doelen van een plaatselijke zendingscommissie (PZC). Een derde, maar niet minder noodzakelijk doel is de bezinning op zending. Het werk op het thuisfront kan daarvan nooit losstaan.

Bezinnende vragen zijn bijvoorbeeld: Waarom bedrijven we als gemeenten zending? Wie in de Bijbel gehoorzaamde aan de opdracht? Hoe krijgt de zendingsopdracht in ons gemeenteleven gestalte? Hoe kunnen we daaraan in ons eigen leven gehoor geven?

Elke vergadering

De heer H. (Henk) Floor is lid van de PZC in Ridderkerk-Slikkerveer. In Woerden is de heer A. (Arie) Schep lid van de PZC. Beiden proberen bezinning te stimuleren in hun gemeente. Dat begint bij de commissieleden zelf. De heer Floor vertelt: 'Elke vergadering nemen we tijd voor bijbelstudie. Daarbij gebruiken we vaak een

boekje van ZGG (zie kader). We vergaderen nu vaker dan voorheen, waardoor de agenda korter wordt. Zo is er meer ruimte voor bezinning.'

De heer Schep: 'Bij ons is jaarlijks één vergadering grotendeels gereserveerd voor bezinning. Daarnaast vragen we voorafgaand aan iedere vergadering aan Henk Visser, uitgezonden naar Albanië vanuit onze gemeente, waarvoor we kunnen bidden.'

Tips

De PZC van Woerden heeft een aantal tips voor commissies die ook graag (meer) aandacht voor bezinning willen vragen. Schep: 'Het begint met het thema zending regelmatig laten terugkomen in de kerkbode. Het is goed om daarin ook de zorgen en strijd van het zendingswerk te benoemen, eventueel met concrete gebedspunten.

Voorafgaand aan een zendingsdienst kun je bijbelgedeelte, thema en onderverdeling opvragen bij de predikant. Dit kun je met gespreksvragen erbij op de website plaatsen.

Zorg bij een zendingsavond niet alleen voor een plenaire opzet, maar laat de aanwezigen ook eens in

'Het zendingswerk heeft vooral bidders nodig.'

groepjes uiteengaan, terwijl de zendingswerker rondloopt en meedenkt.

Stel een bijbelstudieboekje samen dat geschikt is voor gebruik in de gezinnen. Wij zijn bezig met een boekje met zeven korte meditaties met gespreksvragen. Naast elke meditatie staat een vervolghet verhaal voor de kinderen.'

Jongeren bereiken

In Ridderkerk-Slikkerveer organiseert de PZC jaarlijks een zendingsdienst en een kinderzendingsmiddag met aansluitend een zendingsavond. Floor: 'Ook bij de jaarlijkse opening van het verenigingsseizoen proberen we het thema zending te laten terugkeren, waardoor we veel jongeren bereiken.'

Verder werkt deze commissie samen met de kerkbibliotheek, die regelmatig nieuwe boeken over zending aanschaft voor kinderen en volwassenen. Henk: 'En denk er ook aan om zending te noemen, wanneer je samen met kinderen bidt.'

Geestelijke strijd

Niet alle gemeenteleden kunnen worden uitgezonden. Toch geldt de zendingsopdracht voor allen. Iedereen kan biddend meeleven. Op de velden is namelijk een geestelijke strijd gaande. Een thuisfront heet niet voor niets een *front*, waar meegestreden wordt in het gebed. Hoe kunnen gemeenteleden meer besef krijgen van de geestelijke strijd? Uit gelezen boeken kiest Floor voor elke kerkbode een korte, pakkende spreuk over zending uit (zie kader *Zendingsspreuken* voor voorbeelden). 'In veel zendingsspreuken wordt voor de geestelijke strijd aandacht gevraagd. Nodig is om in het gebed te volharden. Daarom moet het gebedsleven gevoed worden, allereerst door het Woord, maar hopelijk ook door de spreuken. Het zendingswerk heeft vooral bidders nodig.'

Schep: 'Aan de predikant kun je noden van werkers doorgeven en vragen om voorbede. Ook kun je nieuwsbrieven van werkers verspreiden in de gemeente en stukjes hieruit in de kerkbode zetten.'

Doelen

Nog even terug naar de doelen van een PZC. Floor: 'De nadruk hoort voor een commissie niet te liggen op geld inzamelen. Als in iemands hart zendingsliefde is, gaat de portemonnee vanzelf open. En vaak nog ruimhartig ook. Als zendingsliefde breed in de gemeente leeft, dan is ons doel bereikt.' Schep: 'Maar we beseffen dat dat werk nooit af is.'

Alle PZC's in de classis Ridderkerk krijgen maandelijks een zendingsspreuk toegestuurd. Andere PZC's die geïnteresseerd zijn, kunnen e-mailen naar de secretaris van de PZC Slikkerveer, de heer J. Verhaar: j.verhaarsr@kliksafe.nl.

Nieuw boekje: Meditaties voor zendingsambassadeurs

Door Just van Toor

Arie Schep

Leden van een plaatselijke zendingscommissie zijn de zendingsambassadeurs in hun gemeente. Het is belangrijk dat zij zelf uit een goede bron putten. Zij moeten niet in de eerste plaats gevoed worden door spannende verhalen van het zendingsveld, maar door Gods Woord. Daarin komen we direct of indirect op veel bladzijden de zendingsopdracht tegen.

ZGG heeft opnieuw een boekje uitgegeven om bezinning binnen de plaatselijke commissies te bevorderen. We merkten dat sommige voorzitters het moeilijk vonden om zelf een openingswoord te maken. Op deze manier komen we hen tegemoet. Elke voorzitter kan er zonder extra voorbereiding mee aan de slag. Zo heeft de bijbelse bezinning op zending een plek in elke PZC-vergadering.

Het boekje telt ongeveer twintig meditatieën (waarvan zeven niet eerder gepubliceerd). Per meditatie zijn meerdere verwerkingsuragen opgenomen. Dit biedt mogelijkheid voor interactieve verwerking. Gemeenteleden die persoonlijk (of in gezinsverband) met dit boekje aan het werk willen gaan, kunnen contact opnemen met ZGG.

ZENDINGSSPREUKEN

Gemeenschap zoeken

'Geliefde vrienden, laten wij voor Gods knechten meer gemeenschap zoeken met de Meester. En de zendingswerkers in het buitenland zullen spoedig meer zegen op hun inspanningen ervaren.'

Hudson Taylor, 14 augustus 1876.

Het enige wapen

James Fraser (China) had gepreekt, hij had onderwezen, hij had alles besproken; maar er was weinig vrucht. Het werd hem steeds duidelijker dat het *gebed* het enige wapen is, dat de machten van de duisternis kan terugdrijven.

In de greep van het **Bektashi-geloof**

Albanezen zoeken hun heil in een
mengeling van islam en volksgeloof

GEESTELIJKE NOOD

Een kaarsje branden, spreuken over je laten uitspreken of zout innemen. Zou het helpen om te genezen? En brengt een bezoek aan een *tege* de ware vrede? Velen in Albanië zijn in de greep van het Bektashi-geloof. Gerard Wassink heeft de duistere kant ervan gezien. Maar het Woord is sterker dan deze geestelijke machten.

Door **Evelien Smit**

Het Bektashi-centrum ligt prachtig in een mooie volkswijk in Tirana. De mensen en de sfeer zijn vriendelijk en gastvrij. Zomaar wat woorden die ik lees in een reisgids voor Albanië. Het zendingsteam in Albanië zal dit echter niet zo snel nazeggen. De werkers kennen de andere kant van het Bektashi-geloof.

Stromingen

Gerard Wassink werkt vanaf 2015 als theologisch toeruster in Albanië. Van 2005 tot 2009 was hij evangelist in het Albanese stadje Delvinë. Daardoor kent hij het land en de belangrijkste religieuze stromingen goed. Hij kan ons wel iets vertellen over het bektashisme, ook wel de Bektashi-orde of het Bektashi-geloof genoemd.

Waar komt die naam eigenlijk vandaan? Gerard: 'We hebben waarschijnlijk allemaal wel gehoord van de twee

belangrijkste stromingen in de islam: de soennitische en de sjiitische stroming. In de wereldpolitiek zien we regelmatig spanning tussen beide groepen optreden, bijvoorbeeld tussen het overwegend soennitische Saoedi-Arabië en het overwegend sjiitische Iran.

Veel minder bekend is dat beide stromingen, met bijbehorende internationale politieke spanningen, ook in Albanië aanwezig zijn. De sjiitische stroming heet in Albanië *Bektashi*, genoemd naar Hadji Bektash Veli, een van de leiders in de 13^e eeuw. Albanië is lang door het Ottomaanse Rijk, het huidige Turkije, bezet. Toen de Bektashi-stroming in Turkije verboden werd, in de 15^e eeuw, vestigde een flink aantal van de aanhangers zich in Albanië.

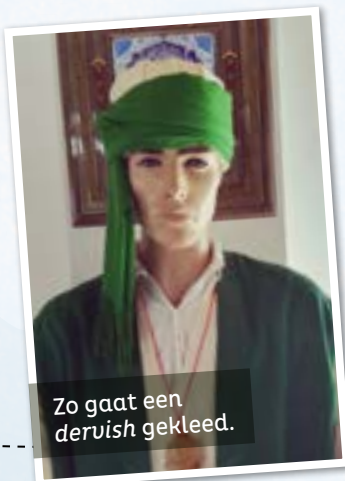
De drie gebroeders Frashëri, aanhangers van de Bektashi, werden aan het einde van de 19^e eeuw de leiders van het volk. Zij hebben alfabetisering en politieke vrijheid bevorderd. De Bektashi-beweging kreeg daardoor een positieve reputatie.

Dervish

De bektashi in Albanië bevinden zich vooral in het zuiden en midden van het land. De bektashi aanvaarden

ZGG JUNIOR

Veel mensen die in Albanië wonen kennen de Bijbel niet. Zij denken dat het helpt als je een kaarsje brandt en geld geeft aan een dervish, een soort monnik. Dat de Heere Jezus naar deze aarde wilde komen, weten ze niet. Als dervishes daarvan horen, worden ze vaak boos. Maar de Heere zorgt ervoor dat er toch mensen in Hem gaan geloven. Hij is sterker dan de duivel.

de koran zoals alle andere moslims. Zij gaan echter niet naar de moskee. In plaats daarvan hebben ze plaatselijke heiligheden, in het Albanees *teqe* (spreek uit: tetje) genoemd. In belangrijke steden staan kloosters.

Een tweede verschil met andere moslims is dat de Bektashi-orde een soort monniken kent, *dervish* genoemd. Dit zijn rondtrekkende heiligen. Vaak zijn ze ongetrouwd. Waar een *dervish* begraven

Oorsprong Bektashi

Na de dood van Mohammed in 632 vond een bepaalde groep van zijn volgelingen dat zijn neef en schoonzoon imam Ali hem moest opvolgen. Deze groep werd de sjiitische stroming genoemd. Anderen vonden dat de meest bekwame man opvolger van Mohammed moest worden. Ze vonden dat dit niet imam Ali was. Zij en hun volgelingen noemen we soennieten.

In de 12^e eeuw ontstond in Oost-Turkije een mengvorm van sjiitische islam en afwijkende vormen van het christendom (later onder andere alevieten genoemd). Een van de leiders was Hadji Bektash Veli die in de 13^e eeuw leefde. Zijn aanhangers vormden na zijn dood de

broederschap 'Bektashi'. Er ontstonden gemeenschappen die leken op kloosterorden met bijbehorende monniken. Soldaten uit deze groep vormden elitetroepen in het Ottomaanse leger. Die kwamen in de Balkan terecht om de felle weerstand tegen het Ottomaanse rijk tegen te gaan.

Toen de bektashi in Turkije door de soennitische stroming vervolgd werden, vestigden steeds meer Bektashi-soldaten zich in het Albanees-sprekende gebied. Tegenwoordig bevinden ze zich in Albanië, West-Macedonië, Kosovo en Bosnië. Zelfs in de Verenigde Staten is er een afdeling van geëmigreerde bektashi.

KELI DENA, LID VAN DE GEMEENTE IN TEPELENË, OVER HET BEKTASHI-GELOOF

'Ik woon samen met mijn vrouw en kinderen en met mijn ouders in Luzat, een dorp drie kilometer van Tepelenë. De mensen hier zijn deels Orthodox, deels Bektashi.

Na de val van het communisme (1991) werden de *teqe* hersteld. Ik was toen zo'n twintig jaar en had problemen met mijn gezondheid. Mijn ouders namen me eerst mee naar de *teqe* in Turan. Later gingen we naar een andere *teqe* en ten slotte naar het klooster in Gjirokastrë. Iedere keer moesten ze een schaap meenemen voor de *dervish* of *baba* en zo'n 2.000 *lekë* betalen. Dat is ongeveer twee tot drie daglonen, veel geld dus. Dat geld werd in de *teqe* gelegd en daarna werd een kaarsje gebrand en werd gebeden. De *dervish* of *baba* sprak een aantal spreuken over me uit en soms gaf hij een soort zout mee dat ik dan moest innemen om te genezen.

Dat we van de ene naar de andere *teqe* gingen, geeft al aan dat het niet hielp. Maar mijn ouders hadden gehoord dat daar wonderen plaatsvonden en daarom hielden ze aan. We kregen ook het advies om naar een tovenaars te gaan die magie kon toepassen. Ook dat past binnen het Bektashi-geloof. Dat hebben we niet gedaan.

Ten slotte hebben we het helemaal opgegeven. We voelden ons bedrogen. Mijn ouders moeten nu ook niets meer van het Bektashi-geloof hebben, hoewel zij geen christen zijn. Zelf beschouw ik het als genade van God dat ik toch genezen ben en, belangrijker, dat ik uit deze valse godsdienst gehaald ben. Het is een bedrijf van zelfverrijking en duivelse magie. Het zijn werken van de duisternis. Ik heb ervaren dat God weet wat goed voor ons is, ook als dat ziekte is. Hij is de Helper in nood.'

wordt, ontstaat vaak een *teqe* met de lijkstijl van de *dervish* in het centrum. Een *dervish* kan tijdens zijn leven doorgroeien tot een *baba*, een vader. Dat is iemand met een hoger religieus gezag die vaak verbonden is aan het regionale klooster. Nog hoger op de ladder van de orde staan de *grootvader* en de *hoofdgrootvader*. Laatstgenoemde is de leider van de orde, die zijn zetel heeft in een groot centrum in de Albanese hoofdstad Tirana.

Leegte

Gerard vertelt over een bezoek aan een Bektashi-heiligdom. 'Als zendelingen hebben we verschillende keren zo'n *teqe* of klooster bezocht. Het is nuttig om te weten wat daar gebeurt, zodat we aanhangers van dit geloof die we ontmoeten beter kunnen begrijpen. In het klooster van Gjirokastrë werden we gastvrij welkom geheten. Toen men echter begreep dat we zendelingen zijn, vroeg men ons vriendelijk maar

'Gastvrijheid, vriendelijkheid en verdraagzaamheid zijn voor bektashi heel belangrijk.'

beslist of we wilden vertrekken. Onlangs bezochten enkele collega's de *teqe* in Turan bij Tepelenë. Zij werden eveneens vriendelijk ontvangen. Een *dervish* gaf uitleg van de religie en de bijbehorende rituelen. Benadrukt werd dat men alles gelooft wat in de Bijbel en in de koran staat. Maar ze erkennen Jezus niet als de Zoon van God. Toen de teamgenoten vroegen naar de betekenis van het kruis, antwoordde de *dervish* dat ze daarin twee balken zien. Een horizontale die de relatie met de medemens aangeeft en een verticale die de relatie met God aangeeft. Niets meer dan dat. Er is dus geen sprake van verzoening door voldoening. Wat voel je dan een geestelijke leegte.'

Magie

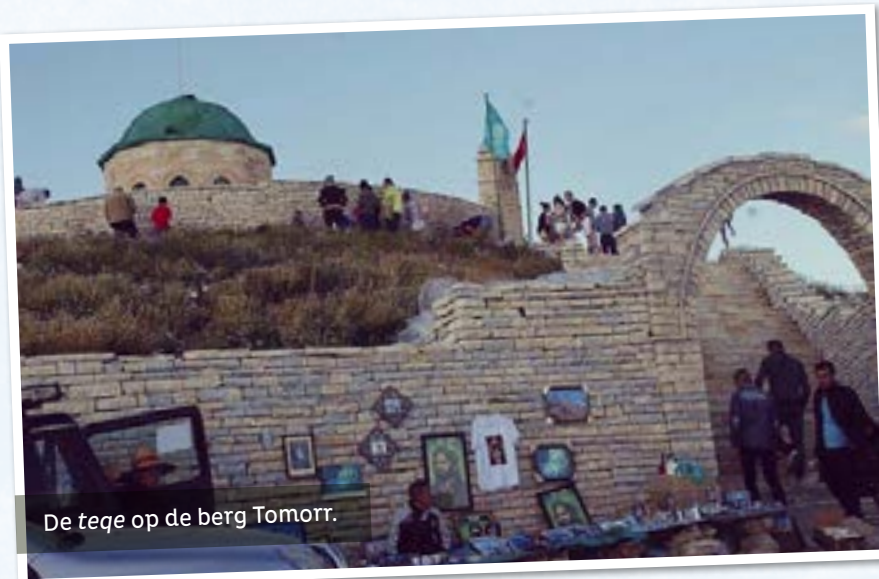
Wat doen deze *dervish* en *baba's* in het dagelijks leven? 'Zij houden zich bezig met het bestuderen en schrijven van mystiek-meditatieve boeken, het geven van onderwijs en, naar men zegt, met het doen van genezingen met behulp van volksgeneeskunst.

Zelfs zouden ze wonderen doen. In hun leer wijken ze af van traditionele islamitische waarden zoals het uitspreken van de dagelijkse gebeden, het houden van de ramadan en het afwijzen van alcohol en varkensvlees. In plaats daarvan nemen ze gemakkelijk religieuze elementen uit hun omgeving op. In hun mystiek, het streven naar persoonlijke religieuze ervaringen, komen bijbelse elementen voor, bijvoorbeeld rond begrippen als *geest* en *licht*.

Daarnaast kennen ze ook dingen uit de Perzische religie, bijvoorbeeld het No-vruz-feest op 20 maart. Dit feest is in Albanië een vrije dag, waarop het volk naar traditionele heilige plaatsen gaat, onder andere op de berg Tomorr in Midden-Albanië. Geestelijke en politieke leiders kunnen bij elkaar komen in het Bektashi-heiligdom in Tirana. Het feest wordt gezien als een symbool van religieuze tolerantie en onderling respect. Gastvrijheid, vriendelijkheid en verdraagzaamheid zijn voor bektashi heel belangrijk. Ook nemen ze volksgeloof over, inclusief magie. Met spreuken of bepaalde religieuze handelingen wil men geestelijke krachten beïnvloeden en voor zich winnen.'

Vrijheid

'Veel bektashi zijn vooral in naam aanhanger van de groepering en waarderen de vrijheid die ze hebben om alcohol en varkensvlees te gebruiken', vertelt Gerard. 'Het zijn met name vrouwen die af en toe een *teqe* be-

zoeken. Ze branden een kaarsje en leggen wat geld neer met een briefje met gebeden, bijvoorbeeld om gezondheid of een baby. Van 15 tot 18 augustus worden er be-

'Waar het Evangelie van Jezus Christus opengaat, ontstaat geestelijke strijd. Altijd.'

devaarten gehouden naar de al genoemde berg Tomorr, waar dan grote samenkomsten plaats vinden om Al-Abbas ibn Ali te herdenken. Hij was de zoon van imam Ali,

Teqe in Albanië

De Albanese communisten (1944-1991) gingen in hun atheïstische ijver zover dat ze naast kerken en moskeeën ook tal van *teqe* gesloopt hebben. Sommige ervan zijn hersteld, maar zonder de doodskist van de *deruish* of *baba*. Een aantal oude *teqe* bleef gespaard. Tegenwoordig zijn er in Albanië zo'n 64 *teqe* over en op een vijftal plaatsen zijn er nog kloosters te vinden. Rond het gebouw staat meestal een groep cipressen (net als de bossen rond

de afgodshoogten in de Bijbel). In Delvinë zijn er van de drie *teqe* nog twee over. Tepelenë is een centrum van de orde en in de buurt ervan staan verschillende *teqe*. In Zuid-Albanië is circa zeventig procent van de moslims aanhanger van de Bektashi-sekte, de anderen zijn soennitisch. Elders in het land zijn de bektashi een kleine minderheid. In het dagelijks leven ontmoet je zelden of nooit een *deruish* – het is een sterk vergrijsde groep.

Verslag: een bezoek aan een teqe

de eerste imam van de sjiieten.’

Zijn er in de zendingsgemeenten ook leden die het Bektashi-geloof aanhingen?

‘In de gemeenten van Delvinë en Tepelenë zijn verschillende leden en bezoekers die uit een Bektashi-milieu afkomstig zijn. De meesten hebben er echter nooit veel aan gedaan. Het was dan ook niet moeilijk voor hen om die achtergrond los te laten. Voor soennitische moslims is dat veel moeilijker. Mensen met een Bektashi-achtergrond zijn opener en toleranter voor andere godsdiensten. Ze herkennen ook christelijke waarden als naastenliefde. Maar ook bij hen moet het wonder van wedergeboorte en geloof plaats vinden. Anders komt het niet verder dan een uiterlijk aanhangen van het christelijk geloof, net zo uiterlijk als hun voorvaders de Bektashi-religie aanhing.’

Vader

‘In het World Bektashi Centre in Tirana kregen we eens een uitvoerige rondleiding en mochten we zelfs de *hoofdgrootvader* spreken. Dat was een aardig gesprek – tot we met zijn toestemming een paar bijbelverzen voorlezen: Johannes 14: 1-6. Deze verzen spreken ook over een Vader, dé Vader, tot Wie Jezus de Weg, de Waarheid en het Leven is. Dat gelezen hebbend, werd ons duidelijk gemaakt dat het gesprek voorbij was.

De Bektashi-religie mag dan verdraagzaam zijn en de aanhangers ervan mogen vriendelijk zijn in de contacten, maar waar het Evangelie van Jezus Christus opengaat, ontstaat geestelijke strijd. Altijd. Het is alleen de Heilige Geest die het Woord kan indragen in harten van vijanden. De Geest van Christus maakt plaats in zondige harten en brengt ze in het Vaderhuis.’

In het kader van hun opleiding aan de Theologische School zijn de studenten L. van der Kuijl en P.C. Vlot samen met dominee G. Clements op bezoek geweest bij de zendingsgemeenten in Albanië. Student Van der Kuijl schrijft hoe hij het bezoek aan een teqe heeft ervaren.

‘Eén van de programmaonderdelen tijdens de reis naar Albanië was het bezoeken van een heiligdom van de bektashi in de nabije omgeving van Tepelenë. De bektashi is de volksgodsdienst in Albanië, een godsdienst die zo’n vijfhonderd jaar geleden ingang gevonden heeft. Het is een sjiitische stroming binnen de islam, met een bijzonder mystiek karakter.

Toen we het terrein van het heiligdom betraden, voelden we de geestelijke duisternis hangen. De planning was om even bij het heiligdom te kijken en vervolgens de rest van het programma te volgen. Het liep echter anders. Willemien van Schothorst, die ons samen met het echtpaar Visser begeleidde, raakte in gesprek met een gelovige

van de gemeenschap. Van hem kregen wij een rondleiding door het heiligdom.

Steeds meer werd duidelijk dat er duivelse krachten werkzaam zijn binnen deze duistere godsdienst. Dit bleek in het bijzonder tijdens het gesprek met de toekomstige *baba*, de leider van dit heiligdom. Deze man liet zijn leerstellingen op ons los en er viel geen normaal gesprek te voeren. Vooral toen Willemien tegen zijn opvattingen inging, bleek dat de verdraagzaamheid in één keer ver te zoeken was. Eén Weg tot zaligheid? Zijn ogen spuwden vuur.

We hebben die morgen iets gevoeld van de machten van de duisternis. De burgers in Albanië worden op deze wijze meegezogen binnen een volksgodsdienst, die zich ogenschijnlijk verdraagzaam opstelt. Het was één van de meest indrukwekkende onderdelen van de reis. In zo’n omgeving verrichten onze zendingswerkers hun werk. Ik weet (...) waar gij woont, namelijk waar de troon des satans is. Wat hebben ze ons gebed nodig!’

Ontferming over nieuw leven

Marije Fris vertelt over de zwangerschap en geboorte van haar dochter

Een kind krijgen op het zendingsveld is een bijzondere gebeurtenis. Te midden van alle zorgen en twijfels over zwangerschap en geboorte in een geheel andere cultuur mocht Marije Fris ervaren dat de Heere Zich over haar en het nieuwe leven ontfermde.

Door **Jeanet Zuidweg**

Van tevoren leek het Marije Fris een moeilijke opgave om zwanger te zijn in een andere cultuur. 'Hoe moest het zonder kraamzorg? Ik wist het niet, maar Marja Korpel, onze collega uit Guayaquil, bood aan de kraamverzorging op zich te nemen. Bij welke kliniek konden we terecht? Via via kwamen we uit bij een ervaren gynaecoloog. Wat moest ik doen als de bevalling spontaan begon? De gynaecoloog vertelde me dat het geen probleem was als de kinderen 's avonds of 's nachts mee zouden komen. Dit gaf me rust.' Zo nam de Heere haar zorgen en twijfels overtuigend weg. Maar Hij gaf meer: de ouders mochten Gods ontferming over het nieuwe leven kennelijk ervaren.

Onverwachts

Op 22 mei 2019 kondigde Ruchama's geboorte zich aan. 'Een geschenk uit Gods ontfermende hand. Het was mijn gebed dat ons kindje op tijd geboren zou mogen worden. De Heere verhoorde het gebed. Onze kleine meid kwam, onverwachts, anderhalve week te vroeg. Peter had die morgen toelatingsgesprekken met belijdeniscatechisanten. Ik ging voor controle naar de gynaecoloog. Bij het beluisteren van de harttonen keek zij bezorgd. De echo die ze maakte was goed, maar haar advies was om dezelfde dag toch nog een keizersnede te laten doen. Peter brak de gesprekken af. We moesten thuis snel het een en ander regelen. Marja Korpel nam in Guayaquil de bus naar Quevedo, om zo'n drieënhalve uur later bij ons te zijn. Gelukkig

was er in tussentijd een meisje dat kon oppassen op de andere kinderen.'

Uit eigen initiatief

'Om half zeven is Ruchama geboren. Haar naam betekent: ontferming. Deze naam herinnert ons blijvend aan Wie de Heere is geweest tijdens de zwangerschap en bij de bevalling. Dezelfde avond kwam Marja met de kinderen naar het ziekenhuis om Ruchama te bewonderen. Daarna bleef ze zeven dagen bij ons om de kraamzorg op zich te nemen. Er was veel gezelligheid in de kraamweek. We kregen bezoek van een aantal *hermanas* (vrouwen uit de gemeente). Twee weken lang kwam er iedere morgen een *hermana* uit de gemeente om ons bij te staan, uit eigen initiatief. Ze diende ons met de liefde van haar hart. Maar voor de familie uit Nederland was het wel moeilijk om de afstand te voelen. Want welke opa of oma zou het jongste kleinkind niet willen vasthouden gelijk na de geboorte?'

Want de aarde zal vervuld worden, dat zij de heerlijkheid des HEEREN bekenne, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

Habakuk 2: 14

Gods heerlijkheid kent geen grenzen

In 2020 staan we stil bij 'Water als beeld van Gods werk'.

- **Gods heerlijkheid kent geen grenzen**
- Christus schenkt levend water
- Een oudtestamentische Pinksterbelofte
- Christus, gekomen door water en bloed
- Een laatste nodiging om te drinken

Wat leefde de profeet Habakuk in een donkere tijd. Het recht in Juda struikelt op de straten; de goddelozen onderdrukken de rechtvaardigen. Ziet de Heere dan al dat onrecht niet? Waarom verlost Hij niet? O, zeker zal de HEERE dat doen. Maar zo anders dan verwacht. In plaats dat God direct verlost, zal het nog veel erger worden. Habakuk moet profeteren dat de Chaldeeën, de vijanden van Israël, zullen komen en vreselijk huishouden onder het volk. De onderdrukking zal eerst alleen maar toenemen. Dat is de straf die het volk heeft verdiend. Wee na wee moet Habakuk aankondigen. Maar dan, midden in de oordeelsaankondigingen, mag Habakuk ook zeggen waartoe de HEERE dit doet. Opdat Zijn heerlijkheid zichtbaar wordt: 'Want de aarde zal vervuld worden, dat zij de heerlijkheid des HEEREN bekenne.'

Bij de 'heerlijkheid des HEEREN' gaat het over Wie de HEERE is. Die heerlijkheid heeft Hij getoond in al de wonderen in Egypte. En zo gaat de HEERE Zijn heerlijkheid aan al Zijn vijanden betonen. Juist als ze hoogmoedig menen de God van Israël verslagen te hebben en Zijn volk eronder te hebben. Dan zullen ze door de machtige hand van Israëls God worden verpletterd, zodat de hele aarde dat ziet. Zo zal het ook op de jongste dag gebeuren. Dan toont Hij Zijn heerlijkheid en dan zal alle knie zich voor Hem buigen en heel de aarde zal Zijn heerlijkheid erkennen. Vreselijk als u hier in dit leven nog nooit waarlijk de knieën voor Hem gebogen hebt. 'Dewelke zullen tot straf lijden het eeuwig verderf, van het aangezicht des Heeren en van de heerlijkheid Zijner sterkte' (1 Thess. 1: 9).

Maar er is ook een andere kant aan Gods heerlijkheid. Dat is de heerlijkheid van Zijn grenzeloze barmhartigheid in het schenken van Zijn Zoon. Van dat welbehagen hebben de engelen gezongen in Efratha's velden. Is Paulus daar niet een voorbeeld van? 'Daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen' (1 Tim. 1: 16). Habakuk profeteert ook dat te midden van de oordelen de HEERE nog zondaren uitrukt uit het verderf. Nee, niet een enkeling. Maar wereldwijd heel veel: 'gelijk de wateren den bodem der zee bedekken'. Habakuk gebruikt hier het beeld van de grote zee, die totaal gevuld is met water. Zo zal ook de hele aarde vol zijn van mensen die weten dat er een God is Die leeft. Er zal kennis zijn van deze God, van Zijn heerlijkheid. Dat is een bevindelijke kennis. Daarin wordt geleerd dat God met recht de oordelen zendt, maar uit louter genade een volk beveiligd achter het bloed van Christus, zoals de Israëlieten in Egypte.

Heeft u al gebogen onder Gods rechtvaardig oordeel? Maar bent u ook al achter dat bloed geborgen? Kent u iets van de heerlijkheid die de HEERE geopenbaard heeft in Zijn Zoon?

Zo zal ook de hele aarde vol zijn van mensen die weten dat er een God is, Die leeft.

Wat een gelegenheden!

De zuil brokkelt af. Vroeger was het beter. Verulakking. Gezagscrisis. Discussies. Ruzies. Lauwheid. Zomaar een greep uit de veelheid aan thema's die de onder ons bekende bladen vulden, vullen en vullen zullen. Gaat het echt zo slecht?

Door **Cristian Dekker**

Een half uur voor de dienst stromen de stammen uw Godsgebouw binnen. Vijf minuten voor de dienst is het zoeken naar een lege plaats. Stipt om half tien kunt u als kerkenraad geordend de kerkzaal betreden. In stilte. Als u het schriftgedeelte voorleest, kan iedereen meelezen in zijn eigen Bijbel. En als u preekt, is er niet één volwassene die hardop een uitgebreid gesprek begint met zijn buurman.

De allerkleinsten worden naar de crèche gebracht, voorzien van koekjes, speelgoed en luiers. Geen huiler die de preek zal verstoren. Voorgangers, u kunt in uw preek willekeurige voorbeelden uit de Bijbel gebruiken

Cristian Dekker is vanuit Middelburg-Zuid als evangelist met zijn vrouw Annelien en kinderen Marylène, Daniël en Gilian uitgezonden naar de Ecuadoraanse stad Portoviejo. Zijn opdracht is de gemeente te begeleiden in het proces naar verzelfstandiging.

zonder ze uit te hoeven leggen en u kunt theologische taal gebruiken die iedere volwassene min of meer kan plaatsen. Iedereen blijft zitten tot de slotzang, normaliter. Gezinnen, vaders met moeders en kinderen. 's Middags zijn ze er wéér. En, in een aantal Zeeuwse gemeenten, 's avonds voor de derde keer. Op maandagavond ontmoet u de jongeren bij de catechisatie. Een uur lang! En dinsdag horen de jongeren Gods Woord opnieuw in de godsdienstles op school.

Wat een gelegenheden!

Ik laat aan uw fantasie over welke van bovengenoemde zaken van toepassing zijn op onze kerk in Portoviejo. Maar één ding wil ik kwijt. Waardéér wat u hebt: Twee keer op zondag en zó vaak in de week zitten ze er toch maar weer. Die tientallen, die honderden. Soms duizenden. Wat een zegen.

Wat een gelegenheden ook! U moet ze toeroepen wat Wulfert Floor in een van zijn preken zegt: 'En in alle geval, dit is de weg: Het moet Jezus, alleen Jezus, niets en niemand dan Jezus zijn, of anders lopen wij de enge poort van de hemel mis.'

JUNIOR-
KATERN VAN
PAULUS

ZGG Junior Kinderkrant

Lekker weertje, hè? Wat voor weer is het eigenlijk op de zendingsvelden?

Thema
**Lekker
weertje, hè?**

Lente: alles in de knop.
Zomer: zon, genieten.
Herfst: bladeren vallen neer.
Winter: sneeuw en ijs. Pret!

LEKKER WEERTJE, HÈ?

Elk seizoen heeft zo zijn eigen leuke en minder leuke kanten. In de lente en zomer kun je lekker buiten spelen, maar in de herfst en winter is het binnen gezellig en warm. Hoe is het weer in Oost-Azië en Guinee?

Zonder verwarming

Geschreven door een werker uit Oost-Azië

Het is oktober en de herfst is net begonnen. Die duurt hier maar kort, een maand misschien. Brr, wat heb ik het koud. Ik trek een dik vest aan, doe een sjaal om en leg een kleedje over m'n benen. Weet je hoe dat komt? De verwarming doet het nog niet. Die kan ik niet zelf aan zetten. Ik weet dat hij over ongeveer een weekje wordt aanzet. Nog even geduld hebben.

Regent het bij jullie in de winter veel? Hier niet hoor. Soms hebben we maandenlang geen regen in de winter. Het sneeuwt af en toe. Na een half jaar winter zijn we heel blij met de lente. Er komt dan veel mooie bloesem aan de bomen. Alles wordt weer groen. Na een korte lente volgt een paar maanden zomer. Hier in onze stad wordt het nooit warmer dan 25 of 30 graden. Lekker koel, hè?

Rond het vuur bij 23 graden

Geschreven door Hanneke van der Blonk

Hallo allemaal, Ik ben Fatu (9 jaar) en ik woon in Guinee. Wij hebben geen winter, lente, zomer en herfst zoals bij jullie in Nederland. Wij hebben zes maanden droge tijd en zes maanden regentijd. Aan het einde van de droge tijd zijn veel waterputten opgedroogd. Ook is het stoffig en droog. Daardoor ziet alles er bruin uit. Kun jij je voorstellen dat het in Nederland zes maanden niet zou regenen?

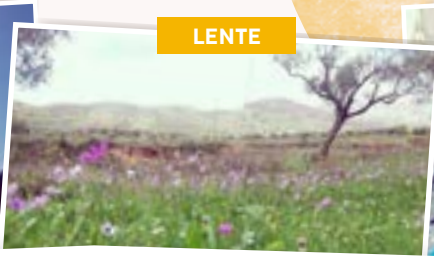
Ik houd van de regentijd én van de droge tijd. In de regentijd hoeven we niet zo ver te lopen om drinkwater te zoeken. Ook kan ik dan elke dag gaan zwemmen! Ik was dan meteen mijzelf en mijn kleren. In de regentijd regent het zo hard dat de weg wel een riviertje lijkt. De droge tijd vind ik ook fijn, want dan zijn veel minder mensen ziek. Meestal is de temperatuur hier rond de 30 graden. In april en mei kan het wel 40 graden zijn. Januari is de koudste maand. Dan is het soms maar 23 graden. We hebben het dan heel koud en warmen ons 's ochtends bij het vuur. Is het bij jullie in Nederland in januari ook zo koud?

Groetjes, Fatu

WINTER

LENTE

ZOMER

HERFST

ALBANESE SEIZOENEN

Welk seizoen vind jij het meest op jullie seizoen in Nederland lijken?

Geschreven door **Gerda Wassink**

Winter

In Albanië kunnen de winters koud zijn. Als het echt koud is, blijven de kinderen gerust thuis van school. De klassen worden meestal verwarmd door een elektrisch straalkachelkje, soms door een houtkachel. Het is heel normaal als kinderen hun jassen aanhouden in de klas. Daaronder dragen zij vaak nog enkele lagen kleren. Als de temperatuur overdag onder 0 graden blijft, geeft de overheid het sein voor het sluiten van de scholen. Vorig jaar lag er sneeuw in Tirana. Dat gebeurt zo weinig, dat de mensen zich niet konden herinneren wanneer het voor het laatst was gebeurd. Op de bergtoppen ligt wel vaker sneeuw.

Lente

De winter duurt niet lang. Als de bewolking, vrieskou en snijdende wind uit het noordoosten zijn verdwenen, breekt de zon door. Die is gelijk veel krachtiger dan ons waterige voorjaarszonnetje in Nederland. De eerste dag van het voorjaar is een belangrijke dag en wordt op 14 maart gevierd. Het kan dan al warm zijn, maar het kan ook nog veel regenen. In deze maanden is de natuur op zijn mooist: friskgroen gras en een helderblauwe hemel. De mensen gaan graag naar buiten. Ze wandelen en vermaken zich in de parken. Daar zijn grasvelden, bloemen en speelplaatsjes.

Zomer

De zomer is erg warm. Daarom

begint de zomervakantie al rond 10 juni en eindigt half september. Eén van de belangrijkste vragen in de zomer is: 'Ben je naar het strand geweest?' Je koelt er lekker af en het kost niets! Aan het strand worden ook de zomerkampen van de kerk gehouden. Er zijn veel dingen die in de zomer anders gaan dan normaal. 's Middags is het dan veel te warm. Na de lunch houdt daarom iedereen een siësta: de mensen doen dan een middagslaapje. De winkels zijn op die tijd op veel plaatsen gesloten. Op zondag wordt de kerkdienst om 9.00 uur in plaats van 11.00 uur gehouden. Er zijn in de zomer minder mensen in de kerk, omdat veel mensen teruggaan naar hun familie in de bergen.

Herfst

Het weer in de herfst is onvoorspelbaar. Soms is het nog lang warm, soms is het regenachtig. Het kan stortregenen, stormen en een hele dag of nacht onweren. De regen kan onder de dorpels de huizen binnendringen en op de straten voor veel wateroverlast zorgen. Waar het water te diep is om doorheen te rijden, ontstaan files. De rivieren uit de bergen vullen zich in korte tijd met water. Dan zie je onder de brug over de Tiranarivier het water met grote vaart bergafwaarts stromen, terwijl de rivier even daarvoor nog droog stond. De mensen blijven bij regenval het liefst thuis en je raadt het al: de kinderen vinden het ook niet erg om een dagje niet naar school te gaan!

Een warm vest in de zomer

Geschreven door **Aline van der Maat**

Yudit stapt de deur uit. 'Brr, wat is het koud! Gelukkig heb ik een dik vest aan en warme laarzen!' Hoe kan dat nu? Yudit woont in Ecuador en daar is het toch altijd warm? Ja, meestal is het in Ecuador heel warm, omdat het een tropisch land is. Ecuador heeft twee seizoenen: het regenseizoen en het droge seizoen. Het is bijna altijd warm, maar de mensen hier vinden 20 graden al koud. Dan trekken ze echt een warm vest aan. Vind jij 20 graden ook weer voor een warm vest?

Uit de Bijbel

Heb jij wel eens goed naar een mier gekeken? Het is een weerloos beestje. Dat viel de Spreukendichter ook op (Spreuken 30: 25). Er viel hem ook iets anders op. Hij schrijft dat mieren in de zomer hun voedsel verzamelen voor de winter.

Geschreven door Dick Korpel

Vragen voor jou

- 1 Lees Spreuken 6: 10. Ben jij vanmorgen op tijd uit je bed gestapt, zodat je de Bijbel kon lezen en kon bidden voordat je naar school ging?
- 2 Lees Mattheüs 6: 34. Daar zegt de Heere Jezus Zelf dat wij ons geen zorgen moeten maken voor de dag van morgen. Wie heeft er nu gelijk: de Heere Jezus of koning Salomo?
- 3 Lees Mattheüs 6: 33. Gaat de les van koning Salomo alleen over ons eten en drinken of ook over iets anders?

Puzzel

Je ziet hier 6 foto's uit Guinee. Ze zijn gemaakt in de regentijd en in de droge tijd. Welke foto's horen bij elkaar?

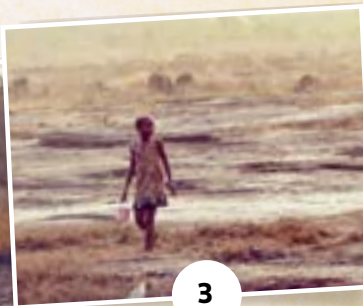
DROGE TIJD

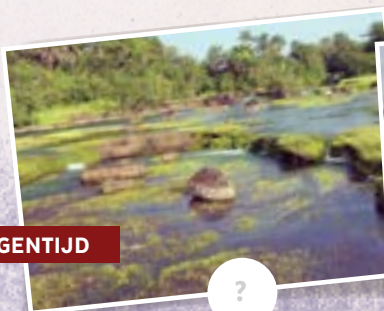
1

2

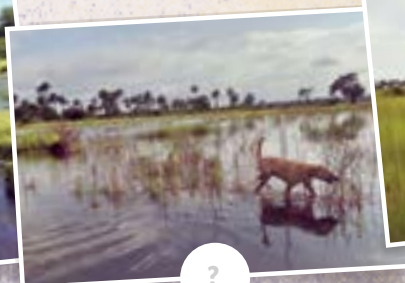

3

REGENTIJD

?

?

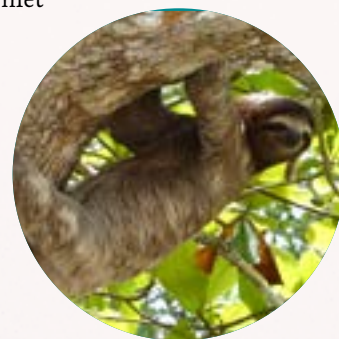

?

De mier in de zomer

Koning Salomo herhaalt een les uit Spreuken 6 (vers 6 tot 11). Daar gebruikt hij een mier als voorbeeld voor de luiaard. Dat zijn mensen die zich nergens druk over maken. Zo'n mens denkt niet na over zijn toekomst. Misschien denk jij ook 'geen zorgen voor de dag van morgen.' Maar Salomo denkt daar heel anders over. 'Kijk eens goed naar de mier', zegt hij.

Niemand zegt tegen een mier dat hij in actie moet komen. Toch verzamelt het diertje in de zomer ijverig zijn voedsel. Een mier eet tijdens de zomerse oogsttijd, maar eet niet alles op en laat de rest ook niet weggroten. Het diertje slaat het eten op voor de winter. Dan is er geen eten meer op het land, maar wel in het mierenest.

In de dierentuin in Ecuador heb ik wel eens een dier gezien dat een luiaard wordt genoemd. Een luiaard beweegt heel langzaam over de grond en doet wel 6,5 uur over één kilometer. Daarom leeft het dier bijna altijd in een boom. Het lijkt altijd te slapen en zich nergens druk over te maken. Salomo schrijft niet over dit dier, maar voor mij is het een beeld van de les die Salomo ons wil leren. De les is: wanneer iemand zich niet voorbereidt op de (eeuwige) toekomst dan kan het slecht met hem/haar aflopen. Salomo zegt tegen de luiaard in vers 11 dat hij in armoede en gebrek zal eindigen. Wat is jouw toekomst?

Rond 'ramsjes' bij kringloop Ramsburg

Een grijze loods op bedrijventerrein Ramsburg aan de rand van Middelburg staat wat verscholen tussen andere bedrijven. De buitenkant doet niet vermoeden dat er een winkel van 1.300m² schuilgaat in het pand. Het felgroen gekleurde bord bij de ingang is echter duidelijk: welkom in kringloopwinkel Ramsburg!

Door **Fokeline Weerheim**

De secretaris van de kringloopwinkel vertelt graag over het ontstaan en de groei ervan. 'Onze kringloop was in 2011 de eerste ten bate van ZGG. We begonnen met een oppervlakte van 400m². Inmiddels bestaat *Ramsburg* acht jaar. Door diverse uitbreidingen is er een verkoopoppervlakte gerealiseerd van 1.300m² met een groot magazijn van 400m².'

Wat betekent 'ramsjes'? Het is van oorsprong een Jiddisch woord met de algemene betekenis: *ongeregeld goed of rommel*. Een passende naam dus voor een kringloopwinkel, met een knipoog naar de naam van het bedrijventerrein.

De winkel is drie dagen per week geopend. Dat is mogelijk dankzij de inzet van ruim honderd vrijwilligers uit Walcheren. Het grootste deel van de vrijwilligers bestaat uit vrouwen en gepensioneerde mannen. De kringloopwinkel biedt echter ook een zinvolle dagbesteding voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Een van de vrijwilligers is volledig afgekeurd en kan dus niet aan het reguliere arbeidsproces deelnemen. Hieronder vertelt hij zijn verhaal.

'Ik ben een man van 42 jaar oud. Vijf jaar geleden ben ik volledig afgekeurd in verband met een spierziekte. Bij deze zeer zeldzame ziekte worden de spieren afgebroken en niet meer opgebouwd. Hierdoor heb ik steeds minder kracht in mijn benen en armen.

Ik heb vanaf 16-jarige leeftijd als automonteur gewerkt en later als heftruckmonteur. Omdat dit steeds zwaarder werd voor mij ben ik steeds minder gaan werken en in 2015 volledig afgekeurd.

Dat gaf een leegte in mijn dagbesteding. Omdat ik mensen kende die als vrijwilliger bij Ramsburg werkten, ben ik daar eens gaan kijken. Mij is toen gevraagd of ik op de technische afdeling wilde komen helpen. Dit houdt in dat ik de elektrische apparaten test en indien mogelijk repareer. Erg leuk om te doen! Ik doe dit gemiddeld een of twee ochtenden in de week. 's Middags moet ik altijd rusten vanwege mijn ziekte. Tijdens periodes waarin het wat minder goed gaat, kan ik soms een paar weken niet komen. Dat is echter geen enkel probleem, er wordt niet te veel van mij gevraagd.

Het is ook erg leuk om je sociale contacten te hebben omdat je wereld erg klein wordt als je volledig thuis zit. Daarnaast vind ik het fijn om op deze manier mijn bijdrage te leveren aan het zendingswerk. Het geeft een doel in je leven. Ik hoop dat ik het voorlopig nog kan blijven doen.'

Kringloopwinkel Ramsburg

Oude Veerseweg 3
4332 SH Middelburg
06-34018495
info@ramsburg.nl
www.ramsburg.nl

Elke dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 9:30-17:00 uur. Elke eerste zaterdag van de maand geopend van 10:00-12:30 uur.

Puzzelstukjes op verschillende plaatsen

Zendingswerk heeft invloed op gezinsleven

Gezinnen op een zendingsveld zijn vaak hecht. De gezinsleden zijn sterk op elkaar aangewezen. Er is ook een andere kant. Kinderen blijven soms achter of keren terug naar Nederland. De puzzelstukjes liggen dan verspreid. 'We blijven elke dag voelen dat onze ouders er niet zijn.'

Door **Liesbeth de Jongste** en **Willianneke Ruit**

Lennard Elenbaas vertrekt in 2012 met zijn vrouw Hester en zeven kinderen naar Ecuador. Hij weet dan al dat zijn dochter Annemien na ruim drie jaar terug zal keren naar Nederland voor haar studie. 'Je leeft toe naar het moment van afscheid nemen', vertelt Lennard. 'Toch wilden we er allemaal eigenlijk liever niet aan denken.' Na een aantal jaar wil ook Jurriën terug naar Nederland. Hij vindt het moeilijk om zich na een tweede verhuizing in Ecuador opnieuw te hechten. Daarnaast weet hij dat hij anders na een jaar toch ook terug naar Nederland zou moeten voor zijn studie.

Henk van Bochove is evangelist in Albanië. Hij is met zijn gezin in 2014 naar Albanië verhuisd. Ook hij wist vooraf dat zijn kinderen in de loop van de tijd terug zouden gaan naar Nederland. 'Het heeft daarom best veel strijd gekost om de sollicitatiebrief op de bus te doen. Toch bleef de roeping en kon ik niet anders doen dan solliciteren. Juist in dit traject hebben wij heel sterk Gods leiding mogen zien.'

Loslaten

'Het afscheid van de kinderen was best heftig voor ons en de andere kinderen', vertelt Lennard tijdens een gesprek op het zendingsbureau in Woerden. Voor-

Familie Elenbaas

Alle kinderen van familie Van Bochove.

al op feestdagen werd het gemis van de kinderen extra gevoeld. ‘Op die momenten ben je normaal gesproken als gezin bij elkaar. Ook de verjaardagen van de kinderen in Nederland vonden we moeilijk. Het voelt leeg als je weet dat zij hun verjaardag vieren, maar jij er niet bij kunt zijn.’

Lennard geeft aan dat het contact met zijn oudste twee kinderen anders is geworden toen ze naar Nederland gingen. ‘In Ecuador hadden de kinderen alleen ons als identificatiefiguren. Het was daarom goed voor hen dat ze naar Nederland gingen. Voor een zestienjarige is het belangrijk om ergens bij te horen. Dit geldt in de Ecuadoraanse cultuur nog sterker dan

in Nederland. Omdat het voor onze kinderen niet mogelijk was om met alles mee te doen, lagen ze al snel buiten de groep.'

Hoewel het voor de kinderen goed was om naar Nederland te gaan, ervoer Lennard het proces van loslaten als heftig. 'Het ging erg snel vanwege de fysieke afstand. Je wilt je kinderen de ruimte geven om zich te ontplooiën, maar bent ook benieuwd hoe het met je kind gaat. Vanwege de afstand heb je er minder zicht op.'

De gerepatrieerde zendingswerker vertelt dat hij dankbaar is, als hij ziet hoe het uiteindelijk met de kinderen gegaan is. Zo woont Annemien nog steeds bij haar oom en tante bij wie ze in 2016 is komen wonen. 'Dat een *missionkid* zo lang bij hetzelfde gezin woont, gebeurt niet zo vaak.' Toch viel het volgens Lennard niet altijd mee. 'Ik heb er een hekel aan om over offers te praten, maar als je die term gebruikt, dan brengen kinderen echt het grootste offer. Niet wij als zendingswerkers.'

Afgescheurd

Ook Van Bochove ervaart dat het moeilijk is om kinderen op afstand te hebben. 'Elke keer als er een kind definitief naar Nederland vertrekt, hebben we tijd nodig om dit te verwerken. Omdat je als gezin zo op elkaar bent aangewezen, groeit er een hechte band met elkaar. Het voelt dan alsof er iets van je afgescheurd wordt. Het hele gezin voelt de leegte in huis.'

'Kinderen brengen echt het grootste offer. Niet wij als zendingswerkers.'

De ouders missen de dagelijkse bezigheden van hun kinderen, zoals het kopen van dingen voor hun uitzet, gezellige verhalen over school of een diplomering. Ook op verjaardagen en feestdagen wordt hun aanwezigheid erg gemist.

De ouders ervaren de afstand extra als de kinderen niet lekker in hun vel zitten of tegenslagen hebben. 'Als er iets vervelends gebeurt, zoals een ongeluk of teleurstellende examenuitslag, zou je het liefst het eerste vliegtuig terug naar Nederland nemen! Het is

Monica op haar verjaardag.

Monica van Bochove woont in Albanië, ver bij haar twee zussen en broer vandaan:

- **Ik vind het niet leuk dat zij in Nederland wonen!** We kunnen veel minder vaak leuke dingen met elkaar doen.
- **Soms videobellen we.** We laten de telefoon een paar uur aanstaan, terwijl we gewoon ons werk doen. Zo lijkt het net of we bij elkaar zijn.
- **Ik leef steeds toe naar het moment dat ze weer naar ons toe komen.** Het is het leukste om weer bij elkaar te zijn!

Annemien Elenbaas blikt terug op de periode dat zij in Nederland woonde, terwijl de rest van het gezin in Ecuador verbleef:

- **Ik miste vooral de kleine, dagelijkse dingen.** Dan zag ik tijdens het videobellen dat mijn zusje een paar tanden kwijt was en besepte ik dat ik niet meer meedraaide in het gezinsleven.
- **Kerstdagen en verjaardagen waren extra moeilijk.**
- **In Ecuador had ik weinig contact met leeftijdsgenoten.** Het was fijn dat ik in Nederland weer vrienden had.
- **Ik heb geleerd meer van kleine, gewone dingen te genieten.** Ik geniet er bijvoorbeeld van dat ik, ondanks de afstand die er was, nog steeds 'de grote zus' ben.

Annemien Elenbaas en haar twee zusjes.

ZGG JUNIOR

Soms wonen kinderen van zendingswerkers niet bij hun ouders. Ze moeten bijvoorbeeld in Nederland naar school. Ze kunnen zich daarom weleens eenzaam voelen. Hun vader en moeder op het zendingsveld zouden natuurlijk graag al hun kinderen bij zich hebben. Maar zij weten dat de Heere hen roept om zendingswerk te doen. Hij wil voor hen zorgen én voor hun kinderen in Nederland.

voor ons soms moeilijk om op afstand de ernst van een probleem of situatie in te schatten. Ook blijft het een lastige afweging welke dingen we elkaar wel of niet laten weten.'

Net als Lennard haast Henk zich te zeggen dat hij liever benoemt dat hij dankbaar is voor alles wat ze als gezin hebben gekregen. 'Als we elkaar weer zien, genieten we van het *gewoon* bij elkaar zijn. Het is heerlijk om met elkaar koffie te drinken of samen spelletjes te doen. We ervaren met elkaar steeds weer de trouwe zorg van de Heere. Hij heeft Zelf beloofd: Ik ben met ulieden, alle dagen.'

Gods leiding

Achteraf gezien denkt Elenbaas dat hij zijn kinderen eerder had moeten betrekken in het sollicitatieproces. 'Ze kwamen nu voor een voldongen feit te staan en zeggen zelf ook dat ze toen geen keus hadden.' Hij heeft daarom de tip voor toekomstige zendingswerkers om goed te overwegen in hoeverre je je kinderen bij dit proces betreft. Het betekent heel wat voor een kind, ongeacht de leeftijd, om te moeten verhuizen naar een zendingsland.

Lennard benadrukt Gods leiding in het leven, juist ook tijdens moeilijke momenten. 'Zo ervoer ik Gods leiding bij het besluit om terug te keren naar Nederland. Onze derde zoon zou voor zijn studie ook terug moeten naar Nederland. Dit zou mogelijk lastig worden vanwege de eisen van de Wereldschool. We vonden het moeilijk te bepalen in hoeverre de gezins-

omstandigheden een rol mochten spelen in het besluit om terug te keren naar Nederland. We vroegen de Heere om antwoord op onze vragen. We baden of er iemand mocht worden aangenomen die ons kon opvolgen als evangelist. Al snel werd de familie Dekker aangenomen. Een gebedsverhoring! Op dat moment ging de knop bij ons om en konden we toewerken naar het afscheid.'

Voordat familie Elenbaas terugkeerde naar Nederland, wilde ze met het hele gezin afscheid nemen van Ecuador. 'Helaas kon Jurriën vanwege zijn opleiding niet bij ons afscheid zijn. Met de anderen hebben we een rondreis gemaakt om de periode in Ecuador af te sluiten. Annemien had haar vriend meegenomen. Dat vonden we erg fijn!'

Inmiddels is het hele gezin teruggekeerd naar Nederland. Annemien woont nog steeds bij het gezin waar zij warm ontvangen is toen zij naar Nederland vertrok. Zij heeft in deze omgeving haar eigen leven opgebouwd.

FAMILIE VAN BOCHOVE

Henk en Janneke van Bochove zijn in juni 2014 uitgezonden naar Albanië. Na taalstudie in Tirana wonen zij momenteel met hun twee jongste kinderen Monica en Maurits in Durrës. De oudste drie kinderen van Henk en Janneke wonen inmiddels weer in Nederland. Arinda keerde in mei 2015 terug. Haar zus Alice volgde in 2016. Jonard woont sinds augustus 2018 weer in Nederland.

Verrijking

Hoe ervaren de achtergebleven zendingskinderen in Nederland het dat ze op afstand van hun ouders wonen? In een restaurant in hun woonplaats Capelle aan den IJssel spreken we met drie kinderen van evangelist Van Bochove: Arinda, Alice en Jonard. Zij hebben alle drie een tijd in Albanië gewoond en zijn een aantal jaar na elkaar teruggekeerd naar Nederland.

De jongeren zijn positief over hun verblijf in Albanië. Alice: 'Het is echt een avontuur geweest, een verrijking voor ons allemaal. We maakten allerlei bijzondere dingen mee.' Lachend halen ze allerlei herinneringen op. Arinda vult aan: 'Je had alleen elkaar. Daardoor word je echt hecht als gezin.'

De terugkeer naar Nederland ervoeren de kinderen als heftiger dan het vertrek naar Albanië.

Alice: 'Ik kwam erachter dat de tijd in Nederland

gewoon was doorgedaan en dat ik allerlei dingen had gemist. Ook nam lang niet iedereen de tijd om erbij stil te staan dat we weer terug waren. Onze verwachtingen waren te hoog geweest en we voelden ons eenzaam.'

Arinda knikt. 'Niemand kan zich echt voorstellen hoe we ons voelen. Je moet het zelf meegemaakt hebben.'

Jonard legt uit: 'Ons thuis, ons gezin is in Albanië. De rest van ons leven speelt zich echter af in Nederland. Het voelt alsof één stukje van de puzzel ergens anders is neergelegd.'

Meeleven

Sommige dingen wennen nooit. De kinderen geven aan dat het afscheid steeds weer moeilijk is. Alice: 'Het scheelt heel erg als je bij het afscheid al een datum afsprekt waarop je elkaar weer ziet. Dan kun je daar naartoe leven.' De drie jongeren vertellen dat ze hun ouders vooral missen bij belangrijke gebeurtenissen als een verjaardag, een diplomering of de kerstdagen. Op familiebijeenkomsten is het gezin niet compleet.

Gelukkig voelen de kinderen zich gesteund door een meelevende kerkelijke gemeente waarop ze kunnen terugvallen als ze het moeilijk hebben. Meeleven doet hen goed! Arinda: 'Het is erg fijn als mensen naar

**'Het voelt alsof één stukje
van de puzzel ergens anders
is neergelegd.'**

je vragen. Mensen zijn soms bang om oude wonden open te maken, maar dat is niet zo. De wonden zijn nog niet genezen. We voelen elke dag dat onze ouders er niet zijn.'

Alice vult aan: 'Mensen denken dat je inmiddels je eigen plekje wel hebt gevonden. Dat is ook zo, maar het gemis van onze ouders blijft.'

Op moeilijke momenten geeft het de kinderen troost dat ze mogen weten dat hun vader door de Heere geroepen is voor dit werk. Alice: 'Je weet waarvoor ze weg zijn. Dat geeft zoveel rust.' Arinda: 'Ik weet dat God altijd bij hen is en ook hier. Dan is het goed.'

FAMILIE ELENBAAS

Lennard en Hester Elenbaas woonden van 2012 tot 2019 in Ecuador. Na een jaar taalstudie in Quito verhuisden zij naar Quevedo. Na drie jaar vertrokken zij naar Portoviejo. Lennard en Hester zijn begin 2019 met hun vijf kinderen gerepatriëerd en wonen in Bodegraven. Annemien, de oudste dochter van Lennard en Hester, keerde in 2015 terug naar Nederland. Zij woont sinds die tijd bij haar oom en tante in Barendrecht. Jurriën kwam in 2017 naar Nederland. Sinds Lennard en Hester in Bodegraven wonen, woont hij weer bij hen.

In deze rubriek laten we predikanten van de zusterkerken aan het woord.
Deze keer **Ds. Peres Nekwek**, predikant te Wamena.

Getuigenis te midden van onlusten

In Papoea zijn regelmatig onlusten. In september braken er rellen uit, onder meer in Wamena. Op de zusterkerk in Papoea heeft dit een grote impact gehad. Ds. Nekwek beschrijft hoe de kerk een getuigenis kon geven te midden van alle onlusten.

Door **Ds. Peres Nekwek**

Maandag 23 september. De weekopening op de theologische school STTR Wamena is net voorbij. Dan gaat mijn telefoon over. Het is het hoofd van de basisschool Koinonia. Ze vraagt of ze de kinderen naar huis mag sturen, want er zijn rellen in de stad. Ik zeg dat ze dat niet moet doen, want juist op straat is het gevaarlijk. Er wordt met stenen gegooid. Ik instrueer de docenten en studenten om samen op de campus te blijven, maar velen rennen weg omdat ze bang zijn.

De rellen ontstaan doordat leerlingen van de middelbare school zich beledigd voelen door een Javaanse docent. Daarnaast zijn er ook studenten in de stad, die teruggekeerd zijn van Java, omdat ze racistisch behandeld werden. Mogelijk is er ook invloed van mensen die niet tevreden zijn met de pas gekozen president Jokowi en onrust willen zaaien. Dan is er ook nog de invloed van de beweging die zich druk maakt om de schendingen van mensenrechten in Papoea.

We evacueren de docenten en leerlingen naar het politiebureau en de legerkazerne. Vervolgens komen de studenten die nog op de campus zijn bij ons in huis schuilen. De beledigde scholieren worden geholpen door de lokale bevolking; ze steken huizen en winkels in brand en vermoorden mensen op een vreselijke manier. Ik blijf roepen dat het niet mag,

maar ze luisteren niet. Het is alsof ze bezeten zijn door onreine geesten en opgestoot worden door de duivel.

De volgende dag zoeken we auto's om gemeenteleden weg te brengen uit Wamena naar de dorpen verder weg. Andersom helpen we de niet-Papoea's uit Pass-Valley naar Wamena te brengen. Alles verloopt goed en er wordt geen bloed vergoten. Zelfs de politie zegt dat de bevolking van Abenaho en Landikma een goed, christelijk getuigenis heeft gegeven. De vluchtelingen uit Wamena worden goed opgevangen in de dorpen. De vrouwenvereniging regelt eten, kleding en andere benodigdheden voor iedereen. Ze bidden samen en lezen uit de Bijbel. Het is een liefdesdienst waarin het geloof openbaar komt.

De volgende dagen ben ik veel op pad om gemeenteleden te bezoeken en fysieke en emotionele hulp te geven. Na een week is het allemaal weer wat rustiger en is het tijd om na te denken hoe we verder kunnen helpen. We beginnen met trauma-helende activiteiten in onze gemeente Eben-Haëzer. Daarna in Wamena en in de dorpen. Bijzondere Noden helpt met het bekostigen van de activiteiten. We zijn erg dankbaar dat we op deze manier een christelijk getuigenis hebben kunnen geven in de nasleep van deze ernstige rellen.

Twalf dagen, vier steden, twee broeders

Reportage van het visitatiebezoek in Ecuador

Er zijn momenten waarop je juist door het zendingswerk ervaart dat de Heere overal ter wereld ervoor zorgt dat Zijn Koninkrijk komt. Tijdens visitaties zie je dat in de praktijk.

Door **P. Eikelboom**

De zendingkerk in Ecuador zal zich 23 september 2019 altijd blijven herinneren. Het is de datum waarop twee Ecuadoraanse gemeentelieden worden aangenomen voor een bijzondere taak in de kerk.

Lente

Op de dag waarop op het noordelijke halfrond de astronomische herfst begint, wordt het op het zuidelijke halfrond lente. Lente betekent: begin en nieuw leven. Dat geeft blijdschap. Zo hebben we het ook ervaren toen we op 23 september 2019 's avonds luisterden naar enkele Ecuadoraanse broeders. Zij vertelden over het verlangen om hun leven in Gods Koninkrijk te besteden. Op hun eigen manier brachten zij onder woorden hoe de Heere in hun leven gekomen was, liefde in hun hart schonk tot Hem en hen riep om in Zijn wijngaard uit te gaan.

Met de bus

Maar voordat het 23 september werd, moest er nog veel gebeuren. De deputaten ds. S. Maljaars, ds. G.W.S. Mulder, ouderling F. van Toor en de directeur P. Eikelboom stapten

als visitatieteam op maandagmiddag 16 september uit op de luchthaven van Guayaquil. De week die volgde, stond in het teken van ontmoeting. We zochten zendingswerkers op en ontmoetten hun gezinnen. Ook woonden we activiteiten bij en spraken we met Ecuadoraanse (doop)leden van de vier zendingsgemeenten. Dat betekende: veel reizen. Zo reisden we van Guayaquil naar Portoviejo, en weer terug; van Guayaquil naar Machala, van Machala naar Quevedo en weer terug naar Guayaquil. Ritten van drie tot bijna zes uur. We deden dit met de bus, een veelgebruikt transportmiddel in Ecuador op de langere afstanden. De bus is comfortabel, betaalbaar en redelijk veilig. Het enige nadeel is het geweld en het lawaai dat langskomt in speelfilms die worden vertoond tijdens de busrit. Daar kun je je niet goed aan onttrekken. Dat maken de werkers dus ook mee als ze met het openbaar vervoer reizen.

Team in verandering

De visitatie is voor verschillende teamleden een nieuw fenomeen. Familie Dekker en Aline van de Maat maken het voor het eerst mee, evenals familie Baan die voor taalstudie in Quito woont. De deputaten voeren pastorale gesprekken

Het visitatieteam in Guayaquil.

Tijdens het bezoek voerden visitatoren een rondetafelgesprek met gemeenteleden uit Portoviejo.

ZGG JUNIOR

Vier mensen van ZGG waren op bezoek in Ecuador. Ze hebben geluisterd naar

Ecuadoraanse mannen die graag in Gods Koninkrijk willen werken. Eén van hen, Jorge Chancay, is toegelaten tot de opleiding om predikant te worden. Een ander, Dani Alaya, wordt opgeleid om als evangelist te gaan werken. Dat is een heel fijn bericht voor de kerk in Ecuador!

met ieder, terwijl de directeur zich op praktische aspecten van het verblijf en werk richt. Daarbij zijn onderling vertrouwen en wederzijdse openheid nodig. Zó kan een visitatieteam met het zendingsteam delen in de blijde ontwikkelingen en voortgang, naast de teamleden staan bij de verdrietige dingen en tegenslagen, meedenken en sturen bij allerlei vragen. Het bespreken en dragen van elkaars noden geeft geestelijke verbondenheid van deputaatschap en bureau met de uitgezonden.

Sinds de vorige visitatie zijn verschillende families gerepatriëerd en andere aangekomen. Dat betekent dat het team veranderingen meemaakt. Ieder brengt z'n eigen stijl mee en samenwerking is geen automatisme. Het vraagt inzet om elkaar met regelmaat te bellen en eensgezind het beleid in te vullen. Een visitatieteam kan meerjarenbeleid vaststellen, maar teamleden brengen het in praktijk.

Ontmoetingen

Het komen en gaan van evangelisten betekent ook voor

een zendingsgemeente heel wat. Moet je je openstellen voor een Nederlander als hij na verloop van tijd toch weer weggaat? Het is goed om te merken dat een gemeente met een nieuwe evangelist toch weer verder wil gaan. Je hoort daar iets van in de gesprekken met gemeenteleden, tijdens een ronde-tafelgesprek met belijdende leden van Portoviejo bijvoorbeeld.

Daar komen allerlei vragen aan de orde. 'Kan het kerkgebouw uitgebreid worden?' De vraag klinkt bekend in de oren en gaat over een klein perceel dat al jaren braak ligt. 'Hebt u tips voor een goede preek?' Deze vraag wordt gesteld door iemand die soms voorgaat als er werkers met verlof zijn. 'Als je te veel kinderen hebt op de zondagschool, mag je er dan weigeren?' Hier wordt een fundamenteel punt aangesneden: Richt je je met de zondagschool voor de kerkdienst op alle kinderen uit de buurt of beperk je je met name tot de kinderen die al naar de kerk komen?

Ook in de andere zendingsgemeenten zijn activiteiten bijgewoond en gesprekken gevoerd. Hoewel je moet beseffen dat er altijd een cultuurbarrière is (hoe goed alles ook vertaald wordt), toch zijn het gouden momenten van contact over belangrijke en vaak geestelijke zaken.

Eenheid

Op zondag 22 september, de dag voor de gesprekken over toelating tot de opleiding, zijn enkele deputaten in de gemeente *El Amparo*, in Guayaquil. Ds. Mulder spreekt over Kol. 1: 20 en 21 en bedient het Heilig Avondmaal. In deze dienst zijn ook twee Ecuadoraanse predikanten aanwezig die de volgende dag als adviseurs bij de toelatingsgesprekken zullen zijn.

Maandagmiddag spreken we met hen en kijken terug op de zondag. Een van hen merkt op dat het hem opgevallen was dat ds. Mulder het brood omhoog hield en brak en de wijn hoog boven de beker inschonk. De zichtbaarheid van de tekenen heeft hem geraakt en op de verhoogde Christus gewezen. Zo zijn er verschillen, maar op kernpunten is er herkenning en eenheid.

Dezelfde eenheid wordt 's avonds bij de toelatingsgesprekken ervaren. De adviezen van de Ecuadoraanse broeders zijn eensluidend met die van de Nederlanders en de commissie van onderzoek besluit in dezelfde lijn. In eensgezindheid en met blijdschap wordt op 23 september 2019 Jorge Chancay toegelaten tot de opleiding tot predikant en Dani Alaya tot de opleiding voor evangelist. De Heere alle eer! We hopen en bidden dat zij over twee jaar inderdaad als predikant en evangelist in Ecuador kunnen gaan dienen.

Beduimelde dagboekjes

Werkers in Albanië en Ecuador gebruiken op de club vertaalde lectuur

Begrijpt u wat u leest? Bij de Bijbel hebben we vaak uitleg nodig. Hoe worden daarvoor geschikte boeken ingezet op de zendingsvelden? En worden ze ook gelezen? Evangelist Jan-Henry Seppenwoolde (Ecuador) en vrouwen- en kinderwerker Gerdine Zoeteman (Albanië) vertellen over het leatuurwerk.

Door **Jacoline van den Dool**

Goede boeken zijn er genoeg in het Nederlands of Engels. Sommige ervan zijn beschikbaar in het Albanees of Spaans, zoals de *Christenreis* van Bunyan of dagboekjes van Spurgeon. Eenvoudige boeken met uitleg bij de Bijbel waren er niet in het Spaans. In Ecuador is daarom werk gemaakt van het vertalen van de serie *Komt kinderen!* van mevrouw A. van Hartingsveldt-Moree.

Bij de verspreiding hiervan is evangelist Jan-Henry Seppenwoolde uit Machala betrokken. 'De eerste twee deeltjes zijn inmiddels gedrukt en verspreid. Het afgelopen jaar hebben we deze uitgaven in elke gemeente gepresenteerd tijdens bezinningsdagen. Deelnemers hebben gezien hoe ze de boekjes kunnen inzetten bij de huisgodsdienst. Gelukkig gebruiken veel gezinnen ze nu daadwerkelijk.'

In enkele gemeenten gebruiken leidinggevenden dit materiaal op de jeugdclub. Ook een groep vrouwen uit één van de gemeenten neemt de tekst door en bespreekt de vragen.

Jan-Henry: 'Tegelijk zijn we bezig met het drukken van een onlangs vertaalde serie van mevrouw Schouten-Verrips met eenvoudige bijbelse verhalen. Daarnaast stimuleren we de leden om naast de Bijbel een dagboekje te lezen.'

Geen leescultuur

Ecuador kent geen leescultuur. In de grote steden zijn wat boekwinkels, maar openbare

bibliotheken zijn er niet. Als iemand leest, is het een krant of tijdschrift. Seppenwoolde: 'Gemeenteleden en bezoek kijken bij ons thuis vaak hun ogen uit. De paar boekjes die ze via de gemeente krijgen, schroeven het gemiddelde aardig op. Als tegelijkertijd televisie, internet en dvd's volop beschikbaar zijn, krijgt dat meestal de voorkeur. Dit alles is voor het lezen van de Bijbel een hele belemmering. Het *gewone* bijbellesen en begrijpend lezen is dan ook heel moeilijk, voor de jeugd en voor volwassenen.'

Gerdine Zoeteman, werkzaam in Durres, herkent dit beeld in Albanië. 'Een grote en goed gevulde boekenkast kom je in een Albanees huis zelden tegen. Er zijn in de stad enkele winkels waar boeken verkocht worden en bij het strand staan soms kraampjes met tweedehands boeken. In de grote steden is een bibliotheek te vinden. Toch ken ik weinig Albanese die met regelmaat naar een boek grijpen. Ook in Albanië hebben sociale media grote aantrekkingskracht en is het beeld aantrekkelijker dan het woord.'

Uitleg

Boeken met uitleg bij de Bijbel zijn desondanks hard nodig. De laatste tijd is veel leatuur vertaald. De lijst met Albanese vertalingen groeit elk jaar. Via ZGG uitgegeven zijn bijvoorbeeld *Brug naar Genesis* en *Brug naar Markus* van ds. A.T. Vergunst en *Mijn Bijbel heeft een rode draad* van Peter van Olst. Voor ouderen

zijn boekjes van Jonathan Edwards, Thomas Watson en J.C. Ryle vertaald. Recent is een vertaling uitgegeven van verschillende belijdenisgeschriften, die gretig aftrek vond. Ook zijn van de *Bijbel met uitleg* onderdelen uitgegeven in het Albanees. Binnenkort komt een nieuwe kinderbijbel beschikbaar. Gerdine: 'Goede kinderbijbels zijn hier nauwelijks voorhanden. Op dit moment loopt een project om verschillende kinderbijbeldeeltjes gereed te maken. Daarnaast wordt al langere tijd gewerkt aan de bijbelverklaring van Matthew Henry. Sommige gemeenteleden gebruiken deze verklaring bij het zelfstandig bestuderen van de Bijbel of om uitleg te geven aan andere gemeenteleden.'

Groepje meisjes

Van andere vertaalde boeken wordt eveneens goed gebruik gemaakt. Werkers hebben *Brug naar Markus* of *Brug naar Esther* ingezet als leidraad voor de lessen op de tienerclubs en de vrouwenochtend. Zo behandelden zij een tijdlang wekelijks een gedeelte eruit.

Gerdine vertelt dat regelmatig een groepje meisjes

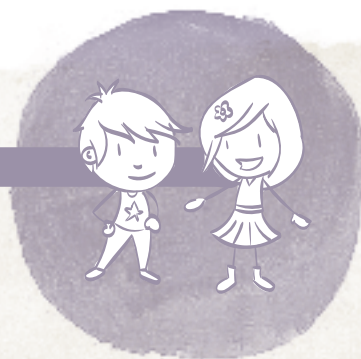
Bidden om de Heilige Geest

Lectuurwerk is een hulpmiddel bij het beter begrijpen van de Bijbel. Als het daaraan bijdraagt, is het nuttig en nodig. Wat vooral nodig is, is de hulp en leiding van de Heilige Geest als het Woord wordt geopend en gelezen. Dan hebben we aan de Bijbel meer dan genoeg en valt de rest weg. Lectuurwerk is nuttig, maar het laatste onmisbaar. Bidt u daarvoor?

Meisjes lezen *Brug naar Genesis* in het Albanees.

ZGG JUNIOR

Lees jij in de Bijbel?

Dat is belangrijk. Je

kunt ook goede boekjes

lezen die met de Bijbel

te maken hebben. Zulke boekjes lezen de kinderen in Albanië

en Ecuador op de club van de kerk. Dan kunnen ze de Bijbel

beter begrijpen.

bij haar komt eten. 'Na de maaltijd doen we bijbelstudie aan de hand van *Brug naar Genesis*. Met Kerst krijgen de bezoekers van de verschillende clubs vaak een boekje cadeau. Daarom zijn we ook blij met de uitgave van verschillende kinderbijbeldeeltjes. We kunnen de kinderen van de club dan echt iets van waarde meegeven.'

Veel verschenen boeken zijn gratis digitaal beschikbaar. De gedrukte exemplaren worden tevens verspreid binnen andere kerken in Albanië en zijn te koop in de christelijke boekhandel in Tirana.

'Fali, één van de mannelijke bezoekers van onze gemeente in Durrës, is altijd erg blij met een nieuwe uitgave', vertelt Gerdine. 'Hij is al langer christen, is ruim zestig jaar en houdt van studeren. Tijdens het lezen maakt hij aantekeningen en zodoende zien zijn boeken er vaak heel levendig uit. Als hij in de dienst een bijdrage levert, citeert hij regelmatig een gedeelte uit een van de boeken. Zo deelt hij het gelezene ook met anderen.'

Cadeautje

Gerdine heeft naar aanleiding van vertaalde lectuur een waardevol gesprek gehad. 'Op een zaterdagse clubmorgen was Silvana, een meisje van dertien, voorafgaand aan de bijbelles ineens verdiept in *Brug naar Markus*. Als de kinderen vijf keer op de club zijn geweest, mogen ze altijd een klein cadeautje uitkiezen. Precies op deze ochtend was Silvana vijf keer geweest. Ik zei tegen haar: 'Je mag in plaats van een cadeautje ook dit boekje meenemen.' Ze koos voor het laatste, wat mij verwonderde. Ze kreeg ook een Bijbel mee. Een paar maanden later vertelde ze inmiddels bij Kronieken te zijn aangekomen. Een andere keer kreeg ze een dagboekje mee. Later kwam ze naar me toe met vragen als: 'Komt de Heere Jezus echt een keer terug? Toen ik het dagboekje doorbladerde, las ik dat aan het

einde.' Dat is een mooie aanleiding voor een gesprek. Een moment om dankbaar voor te zijn. Feit is echter dat weinig anderen met zoveel interesse lezen.'

Op bestelling

Belangstellende leden of bezoekers van de gemeenten in Ecuador krijgen behalve dagboekjes ook ander theologisch materiaal aangeboden. Jan-Henry: 'Soms is dat op bestelling, soms past het bij een cursus of bij huwelijks- onderwijs. Leden lezen daarnaast ook graag de Spaanstalige tijdschriften van stichting In de Rechte Straat, met meditaties en korte artikelen.

Een gesprek over het gelezene is vooral aan de orde bij studerende mannen die als een spons alles opzuigen en enthousiast erover vertellen. Dat zijn echt uitzonderingen. Het ontbreekt dusdanig aan leescultuur dat we al blij mogen zijn dat het gewone bijbellezen inslijt en een gewoonte wordt. Extra materialen hebben alleen invloed als het nadrukkelijk wordt aangeprezen, bijvoorbeeld bij een toerustingscursus of een bezinningsmiddag.

Verder is de belangstelling minimaal. Het voelt soms alsof we eerder lopen te leuren met onze mooi vertaalde materialen dan dat er vraag naar is. We hadden gehoopt dat er met het aanbod meer vraag zou ontstaan, maar dat is (nog) niet zo.'

Beduimeld

'Bij een van de vrouwelijke leden merk ik dat ze de verschillende dagboekjes ook daadwerkelijk gebruikt: ze zijn beduimeld en het geeft gesprek', vertelt Jan-Henry. 'Zij heeft graag elk jaar een nieuwe, en zo niet, dan leest ze het vorige gewoon nog een keertje door. Maar ze is echt een uitzondering. Sommige leden hebben wel een dagboekje. Bij de meesten ziet het er na lange tijd nog ongebruikt uit. Echter, als wel een veelgebruikte Bijbel geopend ligt, geeft dat niet. Dagboekjes zijn hulpmiddelen en niet meer.'

De Spaanstalige boekjes voor kinderen.

Peter van Olst OVER ZIJN VERTAALWERK

In Zuid-Amerika was al veel algemeen christelijke, bijbelgetrouwe literatuur aanwezig in het Spaans. Alleen voor (belijdenis)catechisatie zochten we boeken die nog meer het karakter van onze eigen bevindelijk-gereformeerde traditie droegen. De methode waaruit ik ooit zelf belijdeniscatechisatie kreeg, heb ik vertaald en toegepast op de Ecuadoraanse context. Daarmee hadden we materiaal dat globaal de *Gereformeerde Dogmatiek* van ds. G.H. Kersten doorgaf. Dat wordt nu nog gebruikt. Later heb ik mijn boek *Mijn Bijbel heeft een rode draad* vertaald in het Spaans. Inmiddels is het ook beschikbaar in het Albanees. Het deputaatschap voor Israël heeft het boek vertaald in het Engels en het Russisch. De Spaanse uitgave is verspreid in Ecuador, onder meer op een conferentie voor zondagschoolleiders uit allerlei kerkelijke geledingen. Het is zelfs via de Spaans Evangelische Zending (SEZ) bij Cubaanse predikanten terechtgekomen. Zij waren echt gebaat bij zulk eenvoudig materiaal, over de hoofdlijnen van de Bijbel, om Oude en Nieuwe Testament op elkaar te kunnen betrekken.

Onlangs hoorde ik van ds. Fabricio Medina, op bezoek in Nederland, dat een ouderling uit zijn gemeente het boekje intensief gebruikt. Het doet echt goed om zoiets te horen. Het is steeds mijn gebed geweest dat deze uitgave tot zegen zou mogen zijn.

Na onze repatriëring heb ik nog een jaar bij ZGG gewerkt, mede om eenvoudige materialen uit onze eigen kerkelijke traditie in het Spaans te vertalen. Op verzoek van het team in Ecuador heb ik uit de *Redelijke Godsdienst* van Brakel het gedeelte over het gebed vertaald. En een serie voor kinderen van mevrouw Van Hartingsveldt-Moree over de wet, geloofsbelijdenis, kerk, enzovoort.

In alle hierboven genoemde gevallen is pas begonnen met vertalen nadat daarvoor de noodzaak was vastgesteld. Het deputaatschap wilde voor mijn benoeming zeker weten dat het vertaalwerk van toegevoegde waarde zou zijn.

Peter van Olst was van 2005 tot 2016 evangelist in Ecuador.

Hoe een Mogofin-vrouw leert van Eva en Sara

Het is echt een mooie Afrikaanse moeke, die me indringend aankijkt met haar zwarte ogen. Ze wil me graag duidelijk maken dat ze de lessen heel belangrijk vindt. Niet alleen deze lessen, maar álles!

Door Fennie Haase

Vandaag geef ik beide vrouwengroepen in Garama tegelijk onderwijs over aids. Daardoor krijgen de vrouwen kennis over de ziekte, hoe die aanwezig is in hun samenleving en wat zij kunnen doen om verspreiding tegen te gaan. Waarom gaat deze vrouw voor me staan en kijkt ze me zo doordringend aan nu ik dit onderwerp behandel?

In alle seculiere voorlichtingsmaterialen komt naast onthouding en trouw ook condoomgebruik aan de orde als een voorzorgsmaatregel tegen aids. De plaat hierover laat niets aan de verbeelding over. Voor mij is dat een dilemma; ik weet eigenlijk niet zo goed raad met dit advies. Maar ik ben erachter gekomen dat dát niet erg is: Ik kan de vrouwen het dilemma voorleggen en vragen hoe zij daar tegenover staan. Vervolgens kan ik er de bijbelse ethiek tegenaan leggen.

Bij de plaat zegt deze moeke gelijk: 'Aa, nou zijn we aangekomen bij mooie leerstof!'

De andere vrouwen schieten in de lach. Ik antwoord in de trant van: 'Ja, ja, en dát vind jij goed! Nou, dit onderdeel vind ik juist helemaal niet goed. Ik vind het helemaal niet leuk om jullie hier over te moeten vertellen. Maar 't moet wel!' Ik vertel er niet bij dat ik van een aidsverpleegkundige weet dat in omliggende dorpen zedeloosheid hoogtij viert.

Het is in deze les dat de Afrikaanse moeke naar me toekomt en me als het ware smekend wil duidelijk maken dat ze echt alles heel belangrijk vindt.

Waarom wil ik u over deze vrouw vertellen?

Als ik haar moet typeren, zeg ik: goudeerlijk – ze neemt geen blad voor de mond. Schaamteloos – ze vertelt wat anderen absoluut niet zouden vertellen. Uitdager – als ze voordoet hoe er gedanst wordt op bepaalde feestjes laat dat weinig aan de verbeelding over. En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Maar er is meer. Deze vrouw is ook gevoelig voor de boodschap van het Woord.

De eerste bijbelse lesjes gingen over de schepping. Over God, Die alles onderhoudt en Die een nauwe relatie had met Zijn schepselen: Adam en Eva leefden in volkomen vrede met God en zij hoorden Zijn stem in de hof.

Toen kwam satan en verleidde de vrouw.

Het was helemaal niet nodig dat ze die boomvrucht zou eten, want er stonden meer dan voldoende, heel aantrekkelijke vruchtbomen in die volmaakte mooie tuin. Maar God had een eetverbod op één boom gegeven en daar een duidelijke straf op gezet: Zodra je daarvan eet, moet je sterven.

De vrouw liet zich verleiden... haar man ook.

Zo is alle slechtheid in de wereld gekomen. Bovenal is die slechtheid in ons hart gekomen. We weten niet

meer wat goed is. We denken wel dat we goed kunnen doen, en misschien doen we dat tot op zekere hoogte ook wel, maar ons hart? God ziet wat er in ons hart is.

Ooit stelde ik voor om tijdelijk meer lessen over ziekte en gezondheid te gaan geven. Maar dat wilden de vrouwen niet: de bijbelse lesjes waren veel belangrijker. Waarop ik hen, een beetje verbaasd, vroeg waarom ze die lessen zo belangrijk vonden.

Deze vrouw: 'Fennie, werkelijk waar, sinds ik weet dat die slechtheid uit mijn hart komt, ben ik opgehouden om steeds maar weer wraak te zoeken.'

Het is waar, eerder als ik er langskwam, kon ze schetteren en ruzie maken. Dat zie ik bijna nooit meer. Maar... dit is iets wat ik haar niet heb verteld. Hoe komt ze aan die wijsheid?

Een tijd later is het onderwijs over Abraham aan de beurt. Een oude man, met een onvruchtbare vrouw, moest op reis en kreeg een belofte. Hij zou van Sara een eigen kind krijgen, maar 't kind kwam maar niet. Terwijl God met dat kind de moederbelofte in stand houdt! Toen brak de tijd aan ze er echt te oud voor waren. De vrouwen hebben allemaal in spanning gezeten hoe het moest; die belofte terwijl ze al zo oud zijn en nog steeds kinderloos!

Als Abraham en Sara te horen krijgen dat ze over een

jaar een zoon zullen krijgen, schieten ook deze vrouwen in de lach. Moet je je voorstellen dat die en die nog kinderen zouden krijgen! Zo oud! Zouden zij nog wel kinderen kunnen verwekken? Ze betrekken het verhaal op hun eigen levens en op dat van de mensen om hen heen.

Abraham en Sara krijgen een kind; Izak. En dan komt God met die onmogelijke opdracht om zijn zoon te gaan offeren.

Als u de ogen van deze vrouwen had gezien! En in het bijzonder van de vrouw waarover ik u vertel. Zo groot, zo vol ontzetting, en een ingehouden lach: Wat moet ik hiér nou toch van denken! Hun reactie was, nog voor ze wisten hoe het zou aflopen: 'Moet je je voorstellen, heb je eindelijk een kind gekregen en dan moet je dát kind ook nog gaan offeren! Ik zou nooit die gehoorzaamheid kunnen opbrengen! Daarvoor is geloof nodig.'

Toen de stem uit de hemel klonk en Abraham Izak niet hoefde te doden en er een ram in het struikgewas zat, kwam er weer rust in de ogen van de vrouwen.

Waarom wil ik u over deze Afrikaanse moeke vertellen? Ze is hartverwarmend open en eerlijk – een echte volkswrouw. Ruwe bolster, blanke pit. Zeker, ze is uitdagend, schaamteloos en zinnelijk. Maar zie ik niet juist bij haar de verhalen doorwerken? (Rom. 1: 16, Joh. 6: 45) Dat geeft hoop, vreugde, rust en veel verwachting.

Hoe komt ze aan die wijsheid?

Inkomsten

Inkomsten uit de gemeenten

Periode oktober en november 2019

Gemeenten in classis Goes	22.281
Gemeenten in classis Middelburg	20.458
Gemeenten in classis Tholen	10.192
Gemeenten in classis Dordrecht	29.030
Gemeenten in classis Ridderkerk	25.481
Gemeenten in classis Rotterdam	6.441
Gemeenten in classis Amsterdam	3.117
Gemeenten in classis Gouda	12.619
Gemeenten in classis Utrecht	19.845
Gemeenten in classis Barneveld	36.777
Gemeenten in classis Kampen	30.412
Gemeenten in classis Rijssen	51.169
Giften particulieren/ Overige giften	41.046

€ 308.868

Landelijke en regionale inkomsten

Giften bedrijven	24.982
Opbrengsten postzegels/munten e.d.	835

Opbrengsten oudpapier:

Classis Goes	25.000
Classis Middelburg	99.154
Classis Tholen	35.300
Rijssen	6.725
Zwijndrecht	1.842

Kringloopwinkels:

Ramsjburg, Middelburg	100.000
Noordenweg, Ridderkerk	16.500
de Mors, Rijssen	18.000

Voorjaarsactie	70
Regionale acties	15.616
Nalatenschappen	14.390

€ 358.414

Totaal inkomsten periode € 667.282

 www.zgg.nl/verantwoording

Fear not!

Door **Anton Herrebout**

Fear thou not; for I am with thee.' Vrees niet, want Ik ben met u. Zo opent een predikant in Nigeria de vergadering. Hij legt uit dat ze wel een beetje bevreesd waren dat de Nederlandse bezoekers iets zou overkomen bij hun bezoek aan de synode van de zusterkerk in Nigeria. Daarom is hij dankbaar dat de Heere gezorgd heeft voor een veilige reis. Als we aan het einde van het bezoek op het punt staan om een lange autorit terug te maken, klinkt eerst in de auto een gebed om bewaring. In het werk van de zending zijn we totaal afhankelijk van wat de Heere ons geeft. 'Zonder Mij kunt gij niets doen.'

Door ZGG wordt veel nagedacht en beleid gemaakt over de veiligheid van onze mensen in het buitenland. Er zijn voorzieningen getroffen en voorzorgsmaatregelen genomen om de mensen zo veilig en gezond mogelijk hun werk te kunnen laten doen. Denk bijvoorbeeld aan veiligheidstrainingen die de zendingswerkers volgen, of de inzet van huisbewakers in Guinee. Dit kost uiteraard geld. Een klein gedeelte van de giften en opbrengsten uit de gemeenten wordt hier dan ook aan besteed. Medewerkers van het bureau denken ook mee als er zich calamiteiten voordoen, zoals bijvoorbeeld een aardbeving.

Het is belangrijk om in ons gebed bewaring te vragen van de werkers van ZGG. 'Zo de HEERE de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter.' Maar daarbij is het ook belangrijk de middelen te verstrekken die daarvoor nodig zijn.

Nieuwe cd voor ZGG

Het Walchers Jongerenkoor onder leiding van Peter Wildeman heeft opnieuw een cd met psalmen opgenomen ten bate van ZGG. 'Mijn Burg, mijn Toevlucht' is dit keer de titel: een bekende zinsnede uit Psalm 91.

Door **Hanneke van Eckeveld**

Dirigent Peter Wildeman geeft een inkijkje in het proces om tot een cd te komen. 'Tijdens de voorbereidingen heb ik samen met een werkgroep uit het koor rustig gezocht naar originele, maar vooral goed geharmoniseerde psalmbewerkingen. Dat kostte veel tijd, maar een kenmerk van het Walchers Jongerenkoor is dat ze niet over één nacht ijs gaan.

Persoonlijk vind ik Psalm 142 heel mooi. Tekst en harmonie is met elkaar in overeenstemming, vooral in de zin 'Ik Heb voor Zijn aangezicht mijn klacht'. Je hoort een chromatische toonladder in de baspartij naar beneden lopen, die uiteindelijk in een lang, zacht, klagend akkoord eindigt op het woordje *klacht*. Bijzonder inspirerend!

De opnames vonden plaats in de Nieuwe Kerk in Middelburg. 'Deze kerk staat garant voor een geweldige ruimte om het koor tot zijn recht te laten komen', vertelt Peter Wildeman. 'De opname, die eigenlijk heel intensief is voor iedereen, werd begeleid door goede instrumentalisten: Joost van Belzen op het orgel, Lise de Munck op de dwarsfluit en Robert Cekov op zijn viool. Jaco van Houselt was onze solist.'

Naast de vele gezongen psalmen op de cd is er ook een aantal instrumentale nummers met orgel, dwarsfluit en viool. Al met al is dit een goede aanschaf voor in de auto, voor thuis in het gezin of als cadeau. Van harte aanbevolen!

€15,-

Online betalen
via uw eigen bank

Bestel via zgg.nl/webshop Heeft u geen internet? Bel 0348 489 950

Paulus is een periodieke uitgave van Zending Gereformeerde Gemeenten

Verspreiding vindt plaats via de zendingscommissies van de plaatselijke gemeenten en beperkt via postverzending.

Oplage: 35.400 exemplaren. Verschijnt vijf keer per jaar. **ISSN:** 0167-2428. Kostenindicatie per jaargang € 5,00 en bij postbezorging € 7,00. Voor alle data geldt D.V. © 2020 Zending Gereformeerde Gemeenten

Redactie

Hoofdredacteur: ds. J.M.D. de Heer

Eindredacteur: J.W. van Toor

Redactiesecretaris: D.J. van Eckeveld

Redactieleden: J.C. van den Dool-Jobse, M. van Emous, E. de Jongste-Ruit, W.J. Ruit, J.E. Smit, F. Weerheim, J.C. Zuidweg

Ontwerp en realisatie

BladenMakers, www.bladenmakers.nl

Postadres redactie

Postbus 232, 3440 AE Woerden

Bezoekadres ZGG

Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden

T 0348-489950

I www.zgg.nl E info@zgg.nl

Uitgave op cd-rom

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op cd-rom.

Informatie en opgave:

CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo

T 0341 565 477

E klantenservice@cbb.nl

Giften

Bank: NL44 INGB 0000 39 76 07 of NL63 RABO 0322 4013 13 ten name van Zending Gereformeerde Gemeenten. Voor betalingen uit het buitenland is de BIC-code: RABONL2U.

ZGG is een ANBI-instelling en valt onder de groepsbeschikking van de Gereformeerde Gemeenten (RSIN: 820967257). Giften zijn

dus aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Meer informatie: www.zgg.nl/anbi

Testamentaire beschikkingen en periodieke schenkingen

Testamentaire beschikkingen ten behoeve van ZGG dienen als volgt te luiden: Stichting voor de Zending der Gereformeerde Gemeenten te Woerden, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41172.951.

Meer informatie: www.zgg.nl/nalaten.

Een periodieke schenking kunt u eenvoudig zelf regelen via www.zgg.nl/schenken.

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C018185

Kijken en nadoen

Aangrijpend blijft het, een begrafenis in Guinee. Hoe vaak het ook voorkomt, het went nooit. Vooral het gezamenlijke gebed, aan het einde van de plechtigheid.

Onder een beklemmende stilte buigt iedereen voorover en knielt, tot het hoofd de grond raakt. Als de imam roept, staat iedereen op, om vervolgens weer te knielen. Ik kijk van een afstandje toe. Omdat ik geen moslim ben, is mijn plaats bij de onreine vrouwen. Ik bid ook – in mijn hart.

Plotseling zie ik hem. Daar, tussen de knielende vrouwen, staat een jongetje. Zo te zien is hij niet veel ouder dan één jaar. Hij staat nog maar wankel op zijn beentjes. Als mama knielt, knielt het kereltje ook. Ook zijn voorhoofd raakt de grond – bijna dan. Als mama weer rechtop staat, krabbelt het ventje ook overeind. Zijn ogen stralen van plezier. Als de imam zijn stem verheft, kraait het jongetje hem na. Hij kijkt rond: hebben jullie me gehoord? O, iedereen ligt alweer geknield. Zo snel als hij kan, laat ook hij zich op zijn knietjes vallen.

Een paar dagen later zit ik buiten op een bankje te genieten van de zonsondergang. Zoals wel vaker gebeurt, houden een paar buurkinderen mij gezelschap.

De gebedsoproep klinkt. Ansumane, drie jaar oud, vraagt met een ernstig gezicht: 'Tanti Marlies, bid jij niet?' Misschien is het hem opgevallen dat ik geen moslim ben. Ik vertel dat ik wel bid. Alleen op een andere manier dan hij. 'Hoe bid jij dan?' Ik doe het voor: handen gevouwen, ogen dicht. 'En dan praat ik tegen God.' Onmiddellijk vouwt hij ook zijn handjes samen en sluit zijn ogen. Zo moet dat dus...

Geloofsopvoeding begint met nadoen. Kijken en nadoen. En blijkbaar kun je daar niet te jong voor zijn.

De volgende morgen speelt Ansumane op de veranda. Plotseling komt hij naast mij staan. Voor ik het goed en wel besef, duwt hij met zijn vingers mijn ogen dicht en gebiedt: 'Bidden, tanti Marlies!' Nou ja, bidden is geen spelletje! Later, als we met de werkers ontbijten, bid ik om een zegen voor het eten. Als ik mijn ogen weer opendoe, zie ik Ansumane zitten. Zijn handjes gevouwen en zijn ogen op een klein kiertje. Het is best wel moeilijk om je ogen dicht te doen en tegelijk te kijken hoe dat bidden gaat...

Kijken en nadoen. Zendingswerk is meer dan alleen woorden spreken. Vaak zegt datgene wat we doen en niet doen nog het meeste. Als het goed is, is mijn leven een Bijbel. Misschien wel de enige Bijbel die mensen lezen. Uw leven ook?